

การศึกษาเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2556

การศึกษาเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2556

พระสุข สุขสำราญ. (2555). การศึกษาเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น.

สารนิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์:

อ.ดร.ครรชิต แสนอุบล

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ วัยรุ่นที่เป็นนักเรียน โรงเรียนกุหลาบวิทยาลัยวิเทศ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวัน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t -test และ One-Way ANOVA

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. นักเรียนวัยรุ่นมีเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันมีเจตคติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เจตคติของวัยรุ่นอยู่ในระดับมาก คือ ด้านแนวโน้มของการพฤติกรรมต่อหลักศีล 5 ส่วนด้านความรู้ความเข้าใจต่อหลักศีล 5 และด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5 มีเจตคติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก
2. นักเรียนวัยรุ่นที่มีเพศแตกต่างกัน มีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
3. นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับชั้นศึกษาแตกต่างกัน มีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนวัยรุ่นมีเจตคติด้านหลักศีล 5 ไม่แตกต่างกัน
4. นักเรียนวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกต่างกัน มีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกต่างกันมีเจตคติด้านหลักศีล 5 ด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ พบว่า ไม่แตกต่างกัน
5. นักเรียนวัยรุ่นที่มีการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียนแตกต่างกัน มีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

A STUDY OF FIVE PRECEPTS ATTITUDES TOWARD DAILY
ACTIVITIES OF ADOLESCENT STUDENTS

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

May 2013

PhraSuk Suksamran. (2012). *A Study of Five Precepts Attitudes Toward Daily Activities of Adolescent Students*. Master Project, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.
Project Advisor : Inst. Dr.Kanchit Saenubol

The purpose of this study was to study of five Precepts Attitudes toward daily activities of adolescent students. The subjects of this study were 300 of adolescent students of 1-3 Matthayom Suksa in the academic year 2012 at Kunnateerutharamwitthayakhom school. The research instruments used for the study was a five precepts Attitudes toward daily Activities Scale. The statistical analyses employed were Mean Standard Deviation t-test and One-Way ANOVA.

The research findings were as follows:

1. The total five precepts attitudes toward daily activities mean scores of adolescent students revealed high. The mean scores of the subjects in each aspect : trend to the behavior of the five precepts, understanding five precepts and emotional attitude towards five precepts aspect were in relatively good.
2. The total and each aspect five precepts attitude toward daily activities of adolescent students with different sex was not significantly different.
3. The total five precepts attitude toward daily activities of adolescent students with different levels of education was significantly different at .05 level, but considering aspect, the five precepts attitude toward daily activities of adolescent students with different levels of education was not significantly different.
4. The total five precepts attitude toward daily activities of adolescent students with different family relationships was not significantly different. Considering that aspect, the emotional attitude aspect of adolescent students with family relationships was significantly different at .05 level, but other no difference.
5. The total and each aspect five precepts attitude toward daily activities of adolescent students with support religious activities in school was not significantly different.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การศึกษาเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น ของ
พระสุข สุขสำราญ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ)

คณะกรรมการสอบ

.....
(อาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล)

ประธาน

.....
(อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์ ดร.พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2556

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล ซึ่งได้ติดตามความก้าวหน้าของงานวิจัยอย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์ ดร.รณิดา เขยชุ่ม ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณ ท่านผู้อำนวยการโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม อาจารย์ และนักเรียน โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคมทุกท่านที่ได้เมตตาให้ความกรุณาในการช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม

สุดท้าย ขอขอบคุณคณาจารย์สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนวทุกท่าน เจ้าหน้าที่ทุกคนที่ได้ให้ความรู้ ประสิทธิ์ประสาทวิทยาการ และประสบการณ์ ที่ให้ความเมตตาเอื้อเฟื้อ ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยมาตลอด คุณความดี การทำประโยชน์ใด ๆ อันเกิดจากสารนิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแด่ พ่อทนต์ - แม่ทองหยิบ สุขสำราญญาติโยมทั้งหลายที่มอบทุนการศึกษาเล่าเรียน ตลอดจนการส่งกำลังใจและการสนับสนุนในทุก ๆ เรื่อง และเพื่อนร่วมชั้นเรียน ที่เป็นกำลังใจให้กันและกันเสมอ

พระสุข สุขสำราญ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับเจตคติ.....	8
ความหมายของเจตคติ.....	8
การเกิดเจตคติ.....	8
การวัดเจตคติ.....	10
อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างและพัฒนาเจตคติ.....	10
อิทธิพลของเจตคติที่มีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม.....	11
การเปลี่ยนแปลงเจตคติ.....	12
ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติและเจตคติ.....	13
ความรู้เกี่ยวกับเจตคติวัยรุ่น.....	14
ความหมายของวัยรุ่น.....	14
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคตินักเรียนวัยรุ่น.....	15
การปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ของวัยรุ่น.....	18
ความหมายของศีล.....	18
ประโยชน์และโทษของการไม่รักษาศีล.....	19
การปลูกฝังเรื่องศีลแก่วัยรุ่น.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า..... 35
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	35
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	35
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 40
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 47
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	47
สมมติฐานในการวิจัย.....	47
ขอบเขตของการวิจัย.....	47
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	47
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
อภิปรายผล.....	49
ข้อเสนอแนะ.....	50

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	51
ภาคผนวก.....	59
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	60
ภาคผนวก ข หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถาม.....	63
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม.....	65
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	76

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง (n=300).....	41
2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกี่ยวกับเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น (n=300).....	42
3 ผลการเปรียบเทียบเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น จำแนกตามเพศ (n=300).....	43
4 ผลการเปรียบเทียบเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น จำแนกตามระดับชั้น (n=300).....	43
5 ผลการเปรียบเทียบเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น จำแนกตามความสัมพันธ์ในครอบครัว (n=300).....	44
6 ผลการเปรียบเทียบเจตคติด้านหลักศีล 5 ด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น จำแนกตามความสัมพันธ์ในครอบครัว เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่....	45
7 ผลการเปรียบเทียบเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น จำแนกตามการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียน (n=300).....	46

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....

6

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ศีล 5 นั้น คือหลักปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับจากชนทั่วโลกว่า เป็นกฎแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (พระธรรมปิฎก, 2538: 206) ในทางพระพุทธศาสนาการปฏิบัติอยู่ในศีลถือว่าเป็นสิ่งที่ทำให้คนไม่เป็นสัตว์ เพราะไม่ได้เบียดเบียน ทำร้ายผู้อื่นและตนเอง ด้วยการไม่ได้ลัก ปล้น ฉ้อโกงกัน ไม่ทำผิดทางเพศ โดยการล่วงเกินบุรุษหรือสตรีที่มีเจ้าของ ไม่พูดปดหลอกลวงกันอันเนื่องมาจากการขาดความจริงใจต่อกัน ไม่ดื่มของมึนเมาหรือเสพยาเสพติด การไม่กระทำการสิ่งต่างเหล่านี้คือศีล 5 ซึ่งเป็นการงดเว้นซึ่งเป็น ปกติธรรมดาของมนุษย์ เพราะตามปกติธรรมดาคนทั่วไปก็ไม่ได้ฆ่าเขา ลักเขา เป็นต้น ตรงกันข้ามการฆ่าเขา ลักเขาเป็นอาทิ กลับเป็นการผิดปกติธรรมดาพระพุทธองค์ท่านทรงบัญญัติศีลไว้เพื่อให้คนอยู่ในสภาวะปกติ คือ เป็นคนตามปกติตามสภาวะเดิม ไม่ก่อวุ่นใครอันทำให้เขา ตลอดจนตัวเองต้องเดือดร้อน ดังนั้นศีลเป็นสิ่งที่ทำให้สังคมสงบอยู่เย็นเป็นสุขเกื้อกูลต่อกัน (สมเด็จพระญาณวโรดม. 2550: 16)

ศีล 5 เป็นมนุษยธรรม คือธรรมของมนุษย์ ที่มีความตั้งใจที่จะงดเว้นจากความชั่ว ความทุจริตทางกายและวาจา รวมทั้งสิ่งไม่ดีทุกประการ (พระเทพเวที. 2532: 206) เพราะคนเราจะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้นั้น มิใช่ว่าจะเกิดมาเป็นมนุษย์เท่านั้น จะต้องมีการปฏิบัติด้วย (สมเด็จพระญาณสังวร. 2538: 30) ซึ่งศีลเป็นการรักษากาย วาจาและใจให้สงบและเยือกเย็น เป็นพื้นฐานการดำรงชีวิตของมนุษยชาติ และเป็นข้อปฏิบัติเพื่อสังคมที่ร่มเย็น พระพุทธเจ้าทรงพิจารณาเห็นว่า โลกนี้จะสงบร่มเย็นเมื่อคนเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ไม่เบียดเบียนกันทางกาย วาจา อันมีพื้นฐานมาจากใจ การกระทำใดที่พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นการกระทำที่ดีและที่ชั่ว คำตอบสำหรับฆราวาสผู้ครองเรือนทั่วไปอยู่ในศีล 5 และศีล 5 เป็นการปฏิบัติตามแนวพระพุทธศาสนาขั้นต้น หากประพฤติปฏิบัติตามกันไม่ได้ก็จะไม่ได้ประโยชน์จากการเป็นพุทธศาสนิกชน

นอกจากนี้ ศีล 5 นี้ยังมีอิทธิพลต่อสังคมมาก เพราะจัดเป็นบรรทัดฐานทางสังคมด้านศีลธรรมของพุทธศาสนิกชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การรักษาศีล 5 จึงเป็นการทำความดี ทำให้ผู้ที่รักษาศีลมีคุณสมบัติ มีความสามารถช่วยเหลือตนเองได้และส่งเสริมชุมชนต่าง ๆ ให้อยู่ร่วมกันด้วยความเป็นระเบียบ (ชนิด อยู่โพธิ์. 2540: 98) เมื่อวัยรุ่นมีพฤติกรรมอยู่ในศีล 5 จะทำให้วัยรุ่นไม่ปฏิบัติตนอันเป็นการขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม การมีศีลได้ชื่อว่าเป็นรากฐานของความดี การจะส่งเสริมเยาวชนให้ปฏิบัติตนตามศีล ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในหลักของศีล ที่สำคัญต้องมีความเชื่อหรือความศรัทธาในศีลด้วยเสมอ ดังนั้น การสร้างความสงบสุขให้เกิดแก่คนในชาตินั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลต้องเร่งฟื้นฟูสภาพจิตใจ ส่งเสริมให้เกิดการปลูกฝังคุณธรรมให้กับสังคม ซึ่งเป้าหมายที่สำคัญได้แก่ กลุ่มเยาวชนที่กำลังจะเติบโตเป็นกำลังที่สำคัญของชาติ ความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติตามศีล 5 ของเยาวชนไทย ถือเป็นดัชนีบ่งชี้ในด้านคุณธรรมพื้นฐานที่พุทธศาสนิกชน

พึงปฏิบัติ เพราะในทางจิตวิทยามีผู้ให้ความสำคัญของเยาวชนหรือวัยรุ่นว่า เป็นวัยที่ควรให้ความสนใจ เป็นวัยที่ควรจะต้องศึกษา เพื่อทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากสาเหตุ วัยรุ่นเป็นวัยที่หัวเลี้ยวหัวต่อจากวัยเด็กมาสู่วัยผู้ใหญ่ วัยรุ่นจึงมีความสับสนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับวัย ดังนั้น วัยรุ่นจึงมักมีปัญหาในเรื่องการปรับตัว บางคนไม่สามารถแก้ปัญหาให้ตนเองได้ จึงไปมั่วสุมในอบายมุขต่าง ๆ บุคลิกภาพแปรปรวนจนถึงระดับโรคจิต โรคประสาท และยังคงต้องรับความรู้หรือคำแนะนำเรื่องเพศที่ถูกต้อง ก็จะทำให้เกิดปัญหาทางเพศในวัยรุ่นได้ง่าย รวมถึงเป็นวัยที่จะต้องเริ่มรับผิดชอบตนเอง โดยมีการทดสอบความรู้ความสามารถ ความสนใจ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการทางสังคม และยังเป็นวัยที่มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม หากไม่รับการควบคุมให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องหรือได้รับการถ่ายทอดคุณสมบัติจากต้นแบบที่ดี ก็จะเป็นเงื่อนไขที่จะเกิดปัญหาในวัยรุ่นได้ในเวลาต่อมา (สุชา จันท์เอม. 2536: 3-5)

นอกเหนือจากสำคัญของวัยรุ่นที่กล่าวมาแล้ว วัยรุ่นหรือเยาวชนควรจะได้รับ ความสนใจและเอาใจใส่ ทั้งนี้เนื่องจากวัยรุ่นบางคนเกิดการสับสนในการกระทำของตนว่าถูกหรือผิด กระทำไปตามความคึกคะนอง หรือตามจิตใจ อารมณ์ของตนเอง จึงมีการละเมิดหรือผิดศีลบาง จึงทำให้มีพฤติกรรมที่แสดงออกมาแล้วผู้พบเห็นเกิดความรู้สึกไม่พอใจ รังเกียจ จึงจะต้องมีการนำศีลให้เยาวชนหรือวัยรุ่น รู้จักการเรียนรู้และนำไปปฏิบัติ เพื่อจะทำให้เป็นผู้มีสุขภาพกายและสุขภาพใจที่ดี

จากการวิจัยของ สุณีย์ กัลยะจิตร (2548) ที่ศึกษาการนำศีล 5 มาใช้ในชีวิตประจำวันของ เยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการนำศีล 5 มาใช้ในชีวิตประจำวันของเยาวชน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง การคบเพื่อน ที่เคยกระทำความผิด และฐานกระทำความผิด ขณะเดียวกันงานวิจัยของพระมหาภาสิต สุขวรรณดี (2547) ก็พบว่า นักศึกษามีการรักษาศีล 5 บางวันมากกว่าทุกวัน มีความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับสูง และมีความสนใจในพระพุทธศาสนาแต่มีการศึกษาหลักธรรมในวันอาทิตย์มีน้อย ส่วนความสนใจในพระพุทธศาสนา และการศึกษาหลักธรรมบางข้อ มีความสัมพันธ์กับการรักษาศีล 5 คือ การพูดคุยหรือสนทนาธรรมกับเพื่อน ๆ มีโอกาสไปพักที่วัดและอยู่ปฏิบัติธรรม ศึกษาธรรมจากหลักสูตรพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ศึกษาธรรมจากโครงการเข้าค่ายคุณธรรม ศึกษาธรรมจากการอ่านหนังสือธรรมะและสิ่งตีพิมพ์ นอกจากนี้ งานวิจัยของ เสกสันต์ ศิริวรรณ (2553: 50) ที่ศึกษาความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติของวัยรุ่น ก็พบว่า นักเรียนมีความศรัทธาในศีล 5 ทุกข้อมีความศรัทธาที่ชัดเจน และการปฏิบัติตนอยู่ในหลักศีล 5 อยู่ในระดับค่อนข้างมาก งานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นการศึกษาการนำศีล 5 มาใช้ในชีวิตประจำวัน และความศรัทธาในศีล 5 ของวัยรุ่นที่เป็นทั้งนักเรียนและนักศึกษา ยังไม่มีงานวิจัยที่กล่าวถึงเจตคติด้านหลักศีล 5 ของวัยรุ่นที่ถือเป็นหัวใจหลักของการปฏิบัติหรือรักษาศีล 5 ได้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งหวังศึกษาเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของวัยรุ่นว่า วัยรุ่นมีความรู้ความเข้าใจด้านพฤติกรรมในหลักศีล 5 มากน้อยเพียงใด มีพฤติกรรมอยู่ในหลักศีล 5 มากน้อยเพียงใด และมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติอยู่ในหลักศีล 5 มากน้อยเพียงใด เพราะวัยรุ่นใน

ปัจจุบันนี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่รักษาบ้านเมืองไทยต่อไป เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนทางการทำความศรัทธาในศีล 5 ให้เกิดกับวัยรุ่นอันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของวัยรุ่น เมื่อจำแนกตามเพศ ระดับชั้น ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตของเนื้อหา ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วัยรุ่นที่เป็นนักเรียนโรงเรียนกุหลาบวิทยาลัย ราม วิทยาคม ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1,374 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วัยรุ่นที่เป็นนักเรียนโรงเรียนกุหลาบวิทยาลัย ราม วิทยาคม ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 300 คน ที่ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของ เครซี และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน จากนั้นจึงทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยการเทียบสัดส่วน ได้นักเรียนชั้นละ 100 คน จากนั้นจึงสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลาก

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 3.1.1 เพศ
- 3.1.2 ระดับชั้น
- 3.1.3 ความสัมพันธ์ในครอบครัว
- 3.1.4 การสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ เจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบด้วย

- 3.2.1 ด้านความรู้ความเข้าใจต่อหลักศีล 5
- 3.2.2 ด้านอารมณ์ ความรู้สึกต่อหลักศีล 5
- 3.2.3 ด้านแนวโน้มของพฤติกรรมต่อหลักศีล 5

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น ครั้งนี้ ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะการศึกษาคั่นว่า ดังนี้

1. นักเรียนวัยรุ่น หมายถึง นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนกุณฑลทิรุทธารามวิทยาคม ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นอายุ 13-15 ปี และกำลังศึกษาเล่าเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555

2. เจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวัน หมายถึง ความคิดความรู้สึกของนักเรียนวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนกุณฑลทิรุทธารามวิทยาคมที่มีต่อหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวัน ที่ประกอบด้วย

2.1 ด้านความรู้ความเข้าใจต่อหลักศีล 5 หมายถึง ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบที่จะทำให้ประพฤติอยู่ในศีล 5 องค์ประกอบที่จะทำให้ประพฤติผิดในศีล 5 ประโยชน์ของการประพฤติในศีล 5 และโทษหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นหากไม่ประพฤติในศีล 5 ซึ่งเมื่อว่าตามรายชื่อของศีล 5 สามารถจำแนกได้ดังนี้คือ

ศีลข้อที่ 1 การไม่ฆ่าสัตว์ หมายถึง ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบที่จะทำให้ประพฤติผิดในศีลข้อที่ 1 ตลอดถึงเข้าใจเกี่ยวกับโทษหรือความผิดที่จะเกิดขึ้นหากกระทำผิดในศีลข้อที่ 1 ว่าสัตว์ที่ถูกฆ่ามีคุณประโยชน์มากก็มีโทษมาก หากสัตว์ที่ถูกฆ่ามีคุณประโยชน์น้อยก็มีโทษน้อย ขณะเดียวกันหากมีเจตนาในการฆ่ารุนแรงก็มีโทษมาก หากมีเจตนาในการฆ่าไม่รุนแรงหรือน้อยก็มีโทษน้อย นอกจากนี้ยังรู้และเข้าใจว่าการเบียดเบียนเป็นต้นเหตุแห่งความชั่วทั้งหลาย จิตใจจะเศร้าหมอง เป็นทุกข์ เกิดความวิตกกังวล ทำให้เกิดความเดือดร้อนทั้งแก่ตนเองและแก่คนรอบข้าง หากไม่คิดเบียดเบียนชีวิตสัตว์จะเป็นผู้มีจิตใจอ่อนโยน ในทางตรงกันก็มีความเข้าใจว่าการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคมเป็นสิ่งที่มนุษย์พึงกระทำต่อกันและต่อสัตว์

ศีลข้อที่ 2 การไม่ลักขโมย คือ ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับศีลข้อที่ 2 ว่าจะต้องงดเว้นจากมิถิฉาชีพทุกชนิด เช่น ลัก ฉ้อ โกง ฉกชิง วิ่งราว การใช้อำนาจของตนโดยมิชอบยึดถือเอาสมบัติอันอยู่ในสิทธิครอบครองของผู้อื่นเพื่อให้มาเป็นของตนเอง ตลอดถึงรู้และเข้าใจถึงโทษหรือความผิดที่เกิดขึ้นจากการไม่ประพฤติตนในศีลข้อที่ 2 ว่า หากของที่ลักขโมยนั้นเป็นของเล็กก็มีโทษน้อย หากของที่ลักขโมยนั้นเป็นของใหญ่ก็มีโทษมาก หากสิ่งของนั้นเจ้าของมีพระคุณอย่างมากต่อผู้ลักขโมยก็มีโทษมาก หากสิ่งของนั้นเจ้าของมีพระคุณต่อผู้ลักขโมยน้อยก็มีโทษน้อย นอกจากนี้ยังหมายถึงการรู้ที่จะเคารพในสิทธิแห่งการครอบครองทรัพย์สินของบุคคลอื่นของบุคคลอื่นที่เขาหามาได้ด้วยความสุจริตยุติธรรม

ศีลข้อที่ 3 การไม่ประพฤติผิดในกาม คือ ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับศีลข้อที่ 3 ว่า เว้นจากการประพฤติผิดในทางกาม คือ การล่วงละเมิดในสตรีหรือบุรุษผู้เป็นภรรยาหรือสามีของผู้อื่น หรือเป็นบุคคลต้องห้ามด้วยเหตุผลใดๆ ผู้ที่ถูกข่มขืนยอมไม่เสียศีล ข้อกามเสุมิจฉาจาร เพราะไม่มีความสมัครใจ และไม่มีความพยายามในการเสพ ผู้หลับไม่รู้สึกรู้สึกตัวก็ไม่

ผิดเหมือนกัน ตลอดถึงรู้และเข้าใจถึงโทษหรือความผิดที่เกิดขึ้นจากการไม่ประพฤติตนในศีลข้อที่ 3 คือ ทั้งส่วนที่เป็นบาปกรรมทั้งส่วนที่เกาะอยู่กับจิตของผู้กระทำ และส่วนอันจะนำผู้ประพฤติเช่นนั้น ไปสู่อบายภูมิในภพหน้า นอกจากโทษดังกล่าวแล้ว ยังมีโทษทางสังคมอีก คือ ผู้ประพฤติล่วงเียง ๆ ซึ่งกาเมสุมิจฉาจาร ย่อมถูกบัณฑิตติเตียน ถูกสังคมของผู้ดีรังเกียจ กินแหนง ไม่ไว้ใจ ไม่อยากคบหาสมาคมด้วย และไม่อยากจะให้ลูก เมีย ญาติ พี่น้องคบหาเกี่ยวข้องกับ เพราะเกรงจะเกิดอณาการกรรมขึ้น เกรงจะมีผลสะท้อนมา ทำให้ครอบครัวของเขาแตกแยกกัน

ศีลข้อที่ 4 การไม่กล่าวคำเท็จ คือ ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับศีลข้อที่ 4 ว่า เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดยุแหย่ให้แตกความสามัคคี พูดคำหยาบคาย พูดด้วยวาจาที่ควรพูด และพูดมีประโยชน์ ไม่พูดเท็จ ตลอดถึงรู้และเข้าใจถึงโทษหรือความผิดที่เกิดขึ้นจากการไม่ประพฤติตนในศีลข้อที่ 4 ซึ่งมีโทษคือ ทำให้ขาดความเชื่อถือ ผู้กล่าวเท็จเียง ๆ ย่อมเป็นที่ดูหมิ่นของผู้อื่น ไม่มีใครเชื่อถือถ้อยคำ แม้จะพูดจริงในบางครั้ง คนอื่นก็เหมาเอาว่า กล่าวเท็จเหมือนกัน ผู้ที่กล่าวคำเท็จเป็นคนขลาด กล่าวคือ ไม่เผชิญหน้ากับความจริง จึงต้องหลบเลี่ยงความจริง เมื่อได้กล่าวเท็จแล้วก็ต้องคอยประดิษฐ์เรื่องเท็จอยู่รำไป เพื่อให้คนอื่นจับไม่ได้ ต้องลำบาก เพราะคอยจดจำเรื่องคำเท็จ และยังต้องหวาดระแวงหวั่นเกรงอยู่เสมอ ไม่มั่นคง ทำทางไม่สง่าผ่าเผย คำเท็จทำให้คนไร้เกียรติยศ

ศีลข้อที่ 5 การไม่เสพเครื่องดองของเมาหรือเสพสารเสพติดชนิดต่าง ๆ คือ ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับศีลข้อที่ 5 ว่า เว้นขาดจากการเสพสิ่งมีเมาให้โทษทุกชนิด อันเป็นสาเหตุของการขาดสติในการทำกิจกรรมหรือภารกิจต่าง ๆ และกลายเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงทางสังคมด้วย ตลอดถึงรู้และเข้าใจถึงโทษหรือความผิดที่เกิดขึ้นจากการไม่ประพฤติตนในศีลข้อที่ 5 ว่า เมื่อดื่มเข้าไปแล้วเกิดการทะเลาะบาดหมางกัน เป็นบ่อเกิดแห่งโรค ปัญญาเสื่อมถอยหรือพิการทางปัญญา เสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติยศ ถ้าไม่ดื่มจะมีสติตั้งมั่นอยู่ทุกเมื่อ มีปัญญาดีมีความรู้มาก ไม่ประมาทในชีวิต ไม่ตระหนี่ ไม่โกรธง่าย ฉลาดในสิ่งที่เป็นประโยชน์และสิ่งที่เป็นโทษ มีความเห็นถูกต้อง ไม่บ้าน้ำลาย ไม่ริษยาใคร

2.2 ด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5 หมายถึง ความรู้สึกภายในหรือสิ่งเร้าภายนอกที่กระตุ้นให้นักเรียนวัยรุ่นเกิดแรงจูงใจ ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมรักษาศีล 5 หรือไม่รักษาศีล 5 เช่น มีความพึงพอใจที่รักษาศีล 5 ก็จะรักษาศีลเองโดยไม่ต้องมีใครมาบังคับ มีอารมณ์โกรธก็จะทำผิดศีล 5 ได้อย่างรวดเร็ว มีความกลัวว่าลักษณะโมฆะของคนอื่นต้องเป็นบาป ก็จะไม่กล้าทำ มีต้นแบบที่เป็นพ่อแม่รักษาศีล 5 แล้วประสบความสำเร็จเจริญรุ่งเรืองก็จะกระทำตาม

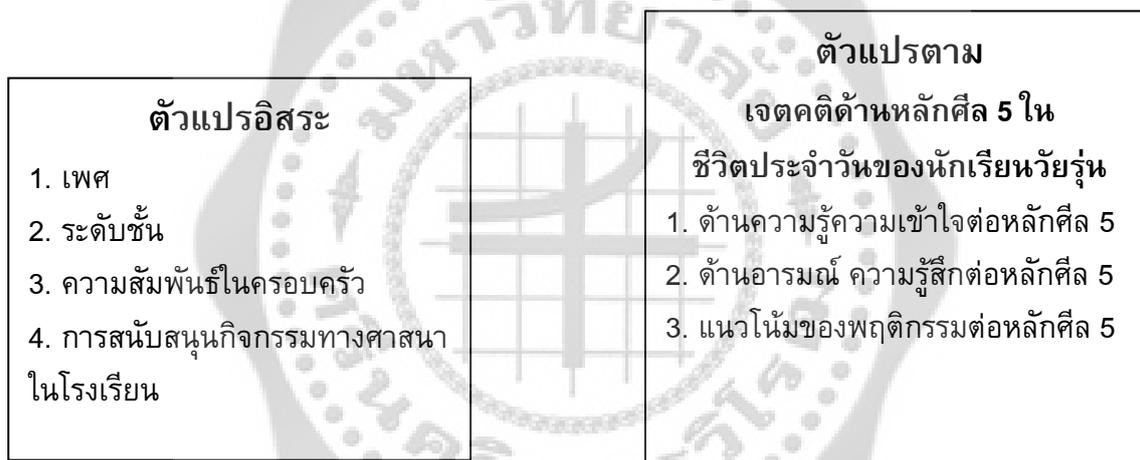
2.3 ด้านแนวโน้มของพฤติกรรมต่อหลักศีล 5 หมายถึง การแสดงออกด้านการกระทำของนักเรียนเกี่ยวกับศีล 5 เช่น ไม่รังแกเบียดเบียนคนอื่นหรือสัตว์อื่น ๆ ยินดีกับสิ่งของเครื่องใช้ที่ตนเองมีอยู่ ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย ไม่หยิบหรือเอาสิ่งของของคนอื่นไปใช้ส่วนตัวไม่ทำตัวในเชิงชู้สาวในโรงเรียน พยายามที่จะไม่โกหกคนอื่น และพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งมีเมาเช่น เบียร์ เหล้า เป็นต้น ตลอดจนถึงสิ่งเสพติดทุกชนิด

3. **ความสัมพันธ์ในครอบครัว** หมายถึง สถานภาพการอยู่อาศัยของบุคคลในครอบครัวของนักเรียนวัยรุ่น ซึ่งประกอบไปด้วย อยู่กับพ่อแม่ อยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อแม่ พ่อแม่หย่าร้างแล้วอยู่กับพ่อหรือแม่ และพ่อแม่หย่าร้างแล้วอยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่

4. **การสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียน** หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อปลูกฝังศีลธรรมให้แก่วัยรุ่น ให้เกิดความผูกพันกับพุทธศาสนา เช่น โครงการโรงเรียนพุทธศาสนานานาชาติ โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โครงการค่ายศีลธรรม โครงการจัดป้ายคติธรรมในโรงเรียน โครงการตอบปัญหาธรรมะ เป็นต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร บทความ วารสาร และงานวิจัย จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

นักเรียนวัยรุ่นที่มีเพศ มีความสัมพันธ์ในครอบครัว มีการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียนแตกต่างกัน มีเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวัน แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับเจตคติ
 - 1.1 ความหมายของเจตคติ
 - 1.2 การเกิดเจตคติ
 - 1.3 การวัดเจตคติ
 - 1.4 อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างและพัฒนาเจตคติ
 - 1.5 อิทธิพลของเจตคติที่มีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม
 - 1.6 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ
 - 1.7 ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติและเจตคติ
2. ความรู้เกี่ยวกับเจตคติวัยรุ่น
 - 2.1 ความหมายของวัยรุ่น
 - 2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในวัยรุ่น
3. การปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ของวัยรุ่น
 - 3.1 ความหมายของศีล
 - 3.2 ประโยชน์และโทษของการไม่รักษาศีล
 - 3.3 การปลูกฝังเรื่องศีลแก่วัยรุ่น
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับเจตคติ

1.1 ความหมายของเจตคติ

เจตคติ มาจากภาษาอังกฤษว่าแอททิจูด (Attitude) ซึ่งมีรากฐานมาจากภาษาละตินว่า แอปทัส (Aptus) โดยมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของเจตคติไว้มากมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคนดังนี้

สมใจ ลักษณะ (2547: 44) ได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่าเป็นลักษณะอย่างหนึ่งที่บุคคลมีความพร้อมที่จะตอบสนองต่อบุคคลหรือสิ่งของ มโนภาพ สถานการณ์อื่นๆ ไปในแนวทางที่ชอบ (เข้าหา) หรือ ในทางที่ไม่ชอบ (หลีกเลี่ยง) และเจตคติเป็นลักษณะที่ค่อนข้างจะถาวรไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ง่ายๆ กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530: 184) ได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกและท่าทีของคนเรา ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นความรู้สึกในทางชอบ ไม่ชอบ และมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะ ตอบสนองต่อสิ่งนั้นตามความรู้สึกดังกล่าว สุโท เจริญสุข (2545: 39) ได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่า คือความรู้สึกของคนเราที่มีความคิดเห็น ต่อสิ่งต่างๆ รอบตัวซึ่งมุ่งเฉพาะในด้านความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ปราณี รามสูตร (2542: 186) ได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่า หมายถึง ความคิด ความเข้าใจ ความเห็น ความรู้สึก และความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งของ บุคคลหรือสถานการณ์เป็น อย่างๆ ไป อันมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้นๆ บุคคลนั้นๆ หรือเหตุการณ์นั้นๆ สุจิตรา พลภาคณาต (2543: 5) ได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่า คือ ความรู้สึกของคนเราที่มีต่อ สิ่งต่างๆ และพร้อมที่จะตอบสนองหรือแสดงความรู้สึกออกมาว่าชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้นๆ เป็น ฎีกิริยาโต้ตอบที่คนเรามีต่อสิ่งเร้าทางสังคม ในลักษณะประเมินค่าหรือตีค่าหรือประเมินผลสิ่งนั้น

โดยสรุป เจตคติ หมายถึง แนวโน้มของความรู้สึก ความเชื่อ และที่ท่าของบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของหรือสถานการณ์ต่างๆ รอบตัว ซึ่งอาจจะเป็นความรู้สึกในด้านบวกคือชอบ หรือด้านลบคือ ไม่ชอบ และพร้อมที่จะตอบสนองหรือแสดงออกตามความรู้สึกของบุคคลนั้นๆ และไม่สามารถ เปลี่ยนแปลงได้โดยง่าย

1.2 การเกิดเจตคติ

โดยพื้นฐานเจตคติเกิดจากประสบการณ์หรือการเรียนรู้ และไม่ได้ติดตัวมาแต่กำเนิด มี กระบวนการซับซ้อนมาก ดังเช่น ซีคอร์ดและแบ็คแมน (Secord; & Backman, 1964: 129) ได้กล่าวไว้ว่า สิ่งที่มี อิทธิพลต่อการเกิดเจตคติของบุคคลนั้น อาจเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมก็ได้ อาจ อยู่ใกล้หรือไกลตัว บุคคลนั้นๆ ก็ได้

สุจิตรา พลภาคณาต (2543: 7) กล่าวว่า เจตคติมีแหล่งกำเนิดหรือมีต้นเหตุหลายทาง ดังนี้

1. เจตคติเกิดจากประสบการณ์ตรงและประสบการณ์ทางอ้อม (Direct; & Indirect Experience) ประสบการณ์ที่รู้สึกพอใจย่อมจะก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าประสบการณ์ที่ไม่พึงพอใจย่อมจะเกิดเจตคติที่ไม่ดี เช่น ถ้าหากเคยได้รับความเมตตาจากครูจากคนที่มีอายุเสมอๆ ก็เกิด เจตคติที่ดีต่อคนที่มีอายุมากหรือเคยถูกคนที่มีหนวดรังแกอยู่เสมอก็จะทำให้เกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อคนที่ มีหนวด บุคคลจะวิเคราะห์ประสบการณ์และสังเคราะห์แนวความคิดแล้วสรุปเป็นเจตคติ เช่น ครู สอนวิชาคณิตศาสตร์สอนเข้าใจดี ทำคะแนนวิชาคณิตศาสตร์ได้ดี ประสบความสำเร็จในการสอบวิชา คณิตศาสตร์ ได้รับการชมเชยว่าเป็นคนเก่งวิชาคณิตศาสตร์จากครู เพื่อน และพ่อแม่ เหล่านี้เป็น ประสบการณ์ทำให้มีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์

2. การศึกษาเล่าเรียนและการอบรมสั่งสอน ทั้งการสอนที่เป็นแบบแผน และไม่เป็นแบบ แผน สถาบันที่ทำหน้าที่สอนเพื่อปลูกฝังเจตคติมีมากมาย เช่น สิ่งแวดล้อม สื่อมวลชน วัด บ้าน โรงเรียน ตั้งแต่เด็กๆ เป็นต้นมา มักจะได้รับการสอนว่าอย่างไรดีหรือไม่ดี อย่างไรดีหรือไม่ดี คุณประโยชน์ หรือให้โทษอย่างไร เช่น พ่อแม่สอนให้ลูกสวดมนต์ไหว้พระ จึงเกิดเจตคติที่ดีต่อศาสนา ครูสอน ประวัติศาสตร์ จึงเกิดการรักชาติ สถาบันหรือหน่วยงานที่ควบคุมสังคม เช่น ลัทธิ การปกครอง กฎหมายหรือศาสนา มีอิทธิพลต่อความนึกคิดมาก เด็กอยู่ภายใต้สถาบันใดก็จะได้ รับความคิดความ นิยมชมชอบมากเป็นเจตคติของตน

3. รอยประทับใจ (Impression) อย่างแรง ทำให้เกลียดชังไม่อยากเห็นหน้าหรือ ว่ารัก นับถือจับใจ เช่น ได้รับความโหดร้ายทารุณอย่างแสนสาหัส เป็นบุคคลที่ฆ่าบรรพบุรุษ เราคง ญาติดี ต่อกันไม่ได้ ส่วนผู้ที่ช่วยเหลือหรือเห็นใจเมื่อคราวที่ทุกข์ยาก เรามักจะรักไม่ลืมและจะคิดถึง เขาเสมอ

4. สำเร็จความต้องการสมปรารถนาหรือไม่ ถ้าประสงค์สิ่งใดแล้วผิดหวังย่อมจะ ก่อให้เกิด เจตคติที่ไม่ดีขึ้น นักเรียนจะมีเจตคติไม่ดีต่อครูที่ให้เรียนซ่อมหรือชาวไร่ชาวนาเกลียดชัง รัฐบาลเพราะ ล้มเหลวในการประกันราคาพืชผล เป็นต้น

5. บุคลิกภาพมีผลต่อเจตคติ คนประเภทเก็บตัว (Introvert) จะมีเจตคติตามแนวคิด ของตน คล้อยตามผู้อื่นหรือกลุ่มยาก

6. สิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรมรวมทั้งการเลี้ยงดูของครอบครัว มีอิทธิพลที่สร้าง ภาพพจน์ หล่อหลอมเป็นเจตคติได้ เช่น การเหยียดสีผิวในสหรัฐอเมริกา วัฒนธรรมภายในสังคม ความเชื่อทาง ศาสนา โนม้นำให้เกิดแนวคิดหรือหลักในการดำเนินชีวิต

7. รับถ่ายทอดหรือเลียนแบบเจตคติจากคนอื่น บุคคลย่อมแปลเจตคติของคนอื่น ออกมาเป็นเจตคติ ถ้ายอมรับนับถือหรือเคารพใครก็มักจะยอมรับแนวคิดและยึดเป็นแบบอย่าง

8. สื่อมวลชน วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์

9. ความก้าวหน้าทางวิชาการและเครื่องมือสื่อสารมีผลต่อการสร้างเจตคติอย่างมาก เทคโนโลยี วิชาการ การสื่อสาร คมนาคม พัฒนาไปมาก ช่วยให้ความรู้สึกนึกคิดของคน เปลี่ยนแปลงไป เพราะ ได้รับรู้ รับถ่ายทอด ซึมซับสิ่งใหม่ๆ อะไรที่ดีกว่าก็จะรับไว้ เจตคติใหม่ก็ เกิดขึ้น

โดยสรุป เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด บุคคลมีเจตคติต่อเรื่องเดียวกันแตกต่างกันได้ เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับอายุ เชื้อชาติ วัฒนธรรม ระดับการศึกษา เป็นต้น

1.3 การวัดเจตคติ

ปราณี รามสูตร (2542: 199) กล่าวว่า การวัดเจตคติของบุคคล อาจทำได้หลายวิธีดังนี้

1. การสังเกต เป็นการสังเกตเจตคติของบุคคล เช่น สังเกตเจตคติของบุคคลที่พูดภาษาอังกฤษบ่อยๆ อ่านและฟังเทปภาษาอังกฤษเสมอ อาจสรุปได้ว่าบุคคลนั้น มีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษ เป็นต้น

2. การตอบแบบสอบถาม การวัดเจตคติ นอกจากใช้วิธีการสังเกตแล้ว อาจใช้วิธีให้ตอบ แบบสอบถามก็ได้ ซึ่งมีอยู่หลายแบบ เช่น แบบสอบถามของเทอร์สโตน (Thurstone) แบบสอบถาม ของกัทแมน (Gutman)

3. การสัมภาษณ์ การวัดเจตคติวิธีนี้เป็น การสัมภาษณ์และการสนทนากัน การสัมภาษณ์ และการสนทนาก็ดี ย่อมจะช่วยให้มองเห็นเจตคติของผู้สัมภาษณ์หรือคู่สนทนาได้

โดยสรุป การวัดเจตคติสามารถสร้างเครื่องมือวัดด้วยวิธีการต่างๆ คือ วิธีการสังเกต วิธีการสัมภาษณ์ วิธีการใช้แบบสอบถาม และวิธีการทดสอบ โดยใช้วิธีสะท้อนสมภาวะจิต ซึ่งแล้วแต่ความเหมาะสมที่ผู้ต้องการวัดจะตัดสินใจพิจารณา ทั้งนี้ การวัดเจตคติถือว่าเป็นเรื่องยาก เพราะการวัดสิ่งที่ต้องการวัดไม่สามารถวัดได้โดยตรง— แต่จะต้องสร้างเครื่องมือวัด มาคำนวณให้คะแนนพิจารณาความเชื่อ แล้วจึงจะนำใช้วัดเจตคติกับกลุ่มคนนั้น ๆ

1.4 อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างและพัฒนาเจตคติ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2532: 112) กล่าวว่า เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และการได้รับประสบการณ์ของบุคคลในช่วงชีวิตของเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (12-30 ปี) บุคคลจะได้รับการปลูกฝังจากสิ่งแวดล้อม ดังเช่น

1. บิดามารดา โดยปกติบิดามารดามักจะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดหรือสิ่งที่ชอบและไม่ชอบให้แก่บุตร เช่น บิดามารดาเป็นผู้ที่ชอบความสะอาดและความเป็นระเบียบ ก็จะทำให้บุตรของตนเป็นคนชอบความสะอาดและความเป็นระเบียบด้วย

2. ครูอาจารย์ ครูอาจารย์มีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนและดูแลให้นักเรียนเป็นคนดี และ มีความรู้ ครูอาจารย์จะทำการอบรมสั่งสอน และถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเชื่อและความรู้สึก

3. เพื่อน เพื่อนมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างเจตคติของบุคคลได้มาก ยิ่งเป็นกลุ่มเพื่อนสนิท ยิ่งมีอิทธิพลมากเป็นเงาตามตัว เพื่อนๆ จะปลูกฝังเจตคติให้แก่สมาชิกในกลุ่มนั้นๆ เช่น นักเรียนที่หวัง ความก้าวหน้าในการเรียนจะใช้เวลาว่างไปเข้าเรียนพิเศษในสถาบันต่างๆ ใน

ขณะเดียวกันก็จะชักชวน เพื่อนๆ ไปเรียนด้วย นับว่าเป็นการสร้างเจตคติโดยอิทธิพลของเพื่อน ให้แก่เพื่อนๆ

4. สื่อมวลชน สื่อมวลชนอันได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และเอกสารวารสาร ต่างๆ บรรดาสื่อมวลชนดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังเจตคติให้แก่เด็กและผู้ใหญ่ได้อย่างมาก โดยเฉพาะ รายการจากโทรทัศน์มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังเจตคติ ทำให้เด็กและผู้ใหญ่มีความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อและความเข้าใจที่สอดคล้องกับรายการที่นำเสนอเป็นส่วนใหญ่ เช่น เด็กที่ชมรายการโทรทัศน์ ที่ผู้แสดงมีอิทธิฤทธิ์ สามารถเหาะเหินเดินอากาศได้ เด็กก็คิดว่าตัวเองอาจมีอิทธิฤทธิ์เหาะเหินเดินอากาศ ได้เช่นเดียวกับที่เห็นในโทรทัศน์ จึงพุ่งตัวเองลงจากที่สูง ผลปรากฏว่าเด็กขาหัก แขนหัก เกือบเป็น อันตรายถึงชีวิต

5. สถาบันศาสนา สถาบันที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและวิถีชีวิตของบุคคลเป็นอันมาก ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธก็ดี ศาสนาคริสต์ก็ดี และศาสนาอิสลามก็ดี ต่างก็ได้รับการเสริมสร้างเจตคติ ไม่มากก็น้อย โดยเฉพาะพระธรรม คัมภีร์ไบเบิล และคัมภีร์อัลกุรอาน ได้ปลูกฝังความเชื่อและความรู้สึกนึกคิดไว้มากมาย เช่น พุทธศาสนิกชนมีการทำบุญกวาดน้ำไปให้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว และ มีความเชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

6. วิทยาการต่างๆ อันได้แก่ ความรู้ในนวัตกรรมและเทคโนโลยีอาจจะออกมาในรูปแบบ หนังสือ ตำรา สิ่งพิมพ์ เทป วีดีโอ และวัตถุจริง สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติให้แก่บุคคล เช่น สังคมไทยในยุคอดีต บูชาและเคารพนับถือครู นักเรียนและนักศึกษาจะต้องเข้าพิธีไหว้ครูเป็นประจำ ทุกปี พอนวัตกรรมทางการศึกษาก้าวหน้าถึงยุคปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยเปิด นักศึกษาไม่จำเป็นต้องมี อาจารย์ เช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นักศึกษาไม่ต้องมีการทำพิธีไหว้ครู นักศึกษาก็ สามารถสำเร็จการศึกษาได้

โดยสรุป อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างและพัฒนาเจตคติ เกิดจากบุคคลได้ถูกปลูกฝังจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น การอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดา การศึกษาจากโรงเรียน เพื่อนฝูง สื่อต่าง ๆ สถาบันทางศาสนา รวมไปถึงขนบธรรมเนียม ประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสามารถมีอิทธิพลต่อการสร้างและพัฒนาเจตคติของแต่ละบุคคลได้

1.5 อิทธิพลของเจตคติที่มีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530: 201-202) กล่าวถึงอิทธิพลของเจตคติที่มีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อมซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. อิทธิพลต่อการเรียนการสอน เด็กจะเรียนได้ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับเจตคติ ถ้าเด็กมีเจตคติ ที่ดีต่อครู ก็มีความรู้สึกอยากเข้าเรียนกับครูคนนั้น พยายามทำความเข้าใจในวิชาที่ครูคนนั้นสอน ซอปร่วมกิจกรรมกับครูคนนั้น ถ้าเขาไม่ชอบครูผู้สอนความสนใจในวิชาที่เรียนก็ไม่มี

2. อิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็น เป็นธรรมชาติของมนุษย์ ถ้ามีเจตคติที่ดีต่อสถาบัน บุคคล สิ่งของ ข้อเสนอแนะหรือสถานการณ์ใดก็จะแสดงความคิดเห็นออกมาในทาง

สนับสนุน หา เหตุผลมายืนยันคุณค่าให้คนอื่นเห็นด้วย แต่ถ้ามีเจตคติที่ไม่ดีก็จะต่อต้าน มีเจตคติตรงกันข้ามกับผู้ที่มีเจตคติที่ดี

3. อิทธิพลต่อการสมาคม บุคคลย่อมไม่อยากจะเข้าไปใกล้หรือรวมกลุ่ม หรือไม่อยากจะร่วมทำงาน กับคนที่มีความเห็นไม่ตรงกัน พยายามหลีกเลี่ยงจากกลุ่มคนหรือบุคคลที่มีเจตคติที่ขัดแย้งกัน

4. อิทธิพลต่ออารมณ์ในชีวิตประจำวัน ในชีวิตประจำวันของคนเราจะต้องพบปะสัมพันธ์ กับบุคคลอื่นมากมาย จะต้องเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ ได้รับฟังข่าวสารจากสื่อต่างๆ ย่อมจะมี แนวความคิดที่ตรงและไม่ตรงกับเจตคติของเรา การดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์เราดำรงชีวิตอยู่ ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลที่เบนเจตคติได้มาก

โดยสรุป อิทธิพลของเจตคติที่มีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อมสามารถส่งผลอารมณ์ความรู้สึกในสิ่งต่าง ๆ ได้ เช่น การเรียนการสอน การแสดงความคิดเห็น การติดต่อสมาคมต่าง ๆ รวมไปถึงการใช้ชีวิตประจำวัน เป็นต้น ซึ่งเหล่านี้ล้วนสามารถส่งผลต่อเจตคติในบุคคลได้

1.6 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ

สุโท เจริญสุข (2545: 85) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงเจตคติอาจทำได้หลายวิธีดังนี้

1. ให้ความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง ในการเปลี่ยนเจตคติจะต้องให้ข้อมูลที่นำมาซึ่งความรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้อง จะช่วยให้บุคคลเปลี่ยนเจตคติได้ เช่น ในระยะ 2-3 ปี ในอนาคตรัฐบาลจะรับ บรรจุบุคคลเข้าเป็นข้าราชการครุณ้อยมาก จึงควรให้นักศึกษาเตรียมไปประกอบอาชีพอื่นนอกจาก การเป็นครู ดังนั้นจะต้องให้ข้อมูลว่าการประกอบอาชีพทางธุรกิจหรืออาชีพส่วนตัวเป็นอย่างไร ปัจจุบันผู้ประกอบการอาชีพทางธุรกิจมีความสำเร็จเพียงใด ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศญี่ปุ่น พัฒนาได้เพราะการพัฒนาทางธุรกิจและส่งเสริมธุรกิจมากกว่าการมุ่งให้คนเข้ารับราชการ เมื่อนักศึกษา ได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องก็อาจเปลี่ยนเจตคติได้

2. ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงเจตคติอาจใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เหมาะสมก็ได้ เช่น ต้องการเปลี่ยนแปลงเจตคติของนักศึกษาที่อยากจะเป็นข้าราชการครูให้หันมาสนใจในการประกอบ อาชีพธุรกิจ โดยการให้นักศึกษาไปฝึกงานในสถานประกอบการธุรกิจ เช่น แผนกประชาสัมพันธ์ของ ธนาคารหรือสถาบันอื่นจนนักศึกษาชอบงานดังกล่าว นักศึกษาก็ไม่สนใจในอาชีพครูอีกต่อไป โดยใช้ ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning) และทฤษฎีการวางเงื่อนไขด้วยการกระทำ (Operant Conditioning)

3. ใช้แบบอย่างที่มีอิทธิพล การเปลี่ยนแปลงเจตคติโดยการใช้แบบอย่างที่มีอิทธิพลต่อบุคคล เพื่อให้บุคคลเกิดการคล้อยตาม และนำไปสู่เจตคติอันใหม่ โดยการเชิญศิษย์เก่าที่ประกอบอาชีพธุรกิจ ส่วนตัวหรืออาชีพที่ไม่ใช่ข้าราชการครู แล้วประสบความสำเร็จมาพูดคุยกับ นักศึกษาปัจจุบันให้มองเห็น แนวทางใหม่ เป็นต้น

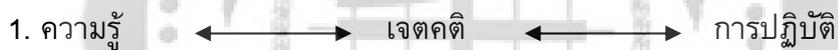
4. ให้วิธีการแนะแนว การเปลี่ยนแปลงเจตคติอาจทำได้โดยวิธีการให้คำปรึกษา เพื่อการ ปรับตัวเองเข้ากับสภาพของตนและสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ เช่น นักศึกษาชอบวิชา คณิตศาสตร์แต่เรียนไม่ ไหว จำเป็นต้องเปลี่ยนวิชาเอก ก่อนที่จะเปลี่ยนวิชาเอก นักศึกษาจะต้อง พบและขอคำปรึกษาจาก อาจารย์แนะแนวก่อน

5. ใช้กระบวนการกลุ่ม การเปลี่ยนแปลงเจตคติอาจทำได้โดยการใช้กระบวนการ กลุ่มโดย ให้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำและร่วมกันแก้ปัญหา

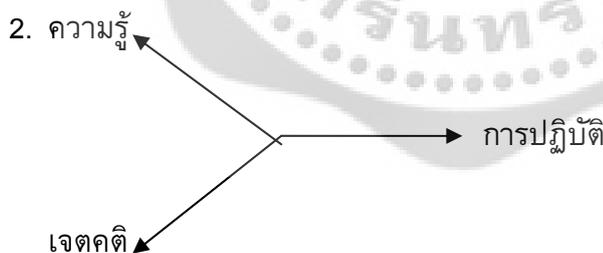
กล่าวโดยสรุป การเปลี่ยนแปลงทางเจตคติมีได้ 2 ทางคือ 1) การเปลี่ยนไปในทาง เดียวกัน คือ เจตคติเดิมของบุคคลที่ไปในทางบวกก็จะเพิ่มมากขึ้นในทางบวกด้วย แต่ถ้าเจตคติได้ ไปทางลบก็จะเพิ่มมากขึ้นในทางลบ 2) การเปลี่ยนไปคนละทาง คือ การเปลี่ยนแปลงเจตคติของ บุคคลที่เป็นไปในทางบวกก็จะลดลงและไปเพิ่มทางลบ

1.7 ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติและเจตคติ

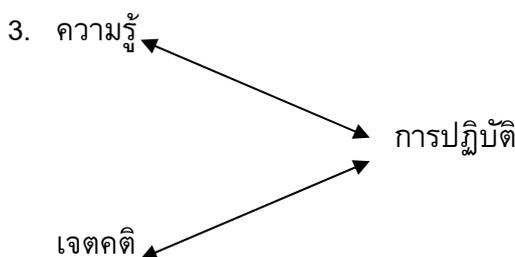
ชาร์ท (Schwartz, 1975: 28 – 31) ได้ศึกษาถึงรูปแบบความสัมพันธ์ของเจตคติที่เกิด จากการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ สามารถสรุป รูปแบบของความสัมพันธ์ได้ เป็น 4 ลักษณะคือ

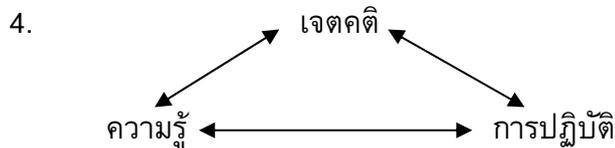
เจตคติเป็นตัวกลางที่ทำให้เกิดความรู้และการปฏิบัติ ดังนั้นความรู้มีความสัมพันธ์กับ เจตคติและเจตคติมีผลต่อการปฏิบัติ

ความรู้และเจตคติมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการปฏิบัติตามมา

ความรู้และเจตคติต่างกัน ทำให้เกิดการปฏิบัติได้ โดยที่ความรู้และเจตคติไม่จำเป็นต้องสัมพันธ์กัน

ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม สำหรับทางอ้อมนั้นมีเจตคติเป็นตัวกลางทำให้เกิดการปฏิบัติตามมาได้

จากรูปแบบความสัมพันธ์ของเจตคติการเรียนรู้ พบว่าเจตคติแต่ละด้านส่งผลทำให้เกิดการปฏิบัติตามมาในตอนสุดท้าย ซึ่งเป็นการกระทำของสิ่งมีชีวิตที่สามารถวัดได้หรือสังเกตได้ นั่นเองมนุษย์มีเจตคติต่าง ๆ มากมาย เจตคติที่นับได้ว่าเป็นมีความสำคัญอย่างหนึ่งคือเจตคติการบริโภคอาหาร ซึ่งนับว่าเป็นการปฏิบัติของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับอาหาร เพื่อช่วยทำให้ร่างกายเจริญเติบโตช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีสุขภาพที่ดี

สรุปแล้วคนเรานั้นมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม ดังนั้น เจตคติที่แสดงออกมาจึงแตกต่างกัน และเจตคติที่แสดงออกมานั้นต้องมีสาเหตุ มีแรงจูงใจ สาเหตุที่แตกต่างกันอาจทำให้คนแสดงเจตคติออกมาแตกต่างหรือเหมือนกันก็ได้

2. ความรู้เกี่ยวกับเจตคติวัยรุ่น

2.1 ความหมายของวัยรุ่น (Adolescence)

ปราณี รามสูตร (2542: 12) กล่าวว่า วัยรุ่น คือ “การก้าวเข้าสู่ภาวะ” (To go into maturity) ปรีชา วิหคโคและคณะ (2532: 3) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นว่า หมายถึง คนหนุ่มสาว เด็กวัยรุ่นเอง (Teenagers) เป็นวัยที่ตัวเลขลงท้ายด้วยคำในภาษาอังกฤษว่า teen คือตัวเลข 13 – 19 เป็นวัยยอลวน วัยพายุบูแคม วัยหุนหันพลันแล่น (Stern and Stress)

สุชา จันท์เอม (2536: 7) วัยรุ่น หมายถึง วัยที่สิ้นสุดความเป็นเด็กเป็นวัยที่เป็นสะพานไปหาวัยผู้ใหญ่

สรุป วัยรุ่น หมายถึง วัยที่สิ้นสุดความเป็นเด็ก ก้าวสู่ภาวะของความเป็นหนุ่มสาว ลักษณะทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาวัยรุ่น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะทางกาย มีลักษณะเด่น 2 ประการ คือ อัตราการเพิ่มอย่าง “พรวดพราด” ของส่วนสูงและน้ำหนัก และการเพิ่มขนาดและหน้าที่ของอวัยวะเพศ และลักษณะทางอารมณ์

2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคตินักเรียนวัยรุ่น

ปรีชา คัมภีรปรกรณ์ (2532: 67) กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติวัยรุ่น แบ่งออกได้ 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยทางพันธุกรรม ปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางกายภาพ

1. ปัจจัยทางพันธุกรรม

ปัจจัยทางพันธุกรรมที่มีอิทธิพลต่อเจตคตินักเรียนวัยรุ่นมี 2 ลักษณะ คือ

- 1.1 การถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์
- 1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างกรรมพันธุ์กับเจตคติแสดงออก

การถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ หมายถึง การถ่ายทอดลักษณะต่างๆ จากบรรพบุรุษไปสู่ลูกหลานได้แก่ การสืบเนื่องลักษณะต่างๆ ที่เป็นลักษณะเด่นประจำตัว ซึ่งการถ่ายทอดทางนี้เองทำให้มนุษย์มีลักษณะทางร่างกายแตกต่างกันออกไป ได้แก่ สีของผผ สีผิวหนัง ลักษณะใบหน้า รูปร่าง กลุ่มเลือด และที่สำคัญคือโรคบางชนิดที่สามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรม

ลักษณะการถ่ายทอดทางพันธุกรรม

ลักษณะถ่ายทอดทางพันธุกรรมแบ่งออกได้เป็น 2 ทางคือ

1) ทางร่างกาย

- 1.1 สัดส่วนของร่างกาย เช่น ความสูง เตี้ย ปัจจุบันพบว่า ความสามารถเสริมได้ด้วยโภชนาการ
- 1.2 รูปลักษณะทางกาย เช่น ผผ สีผผ ตา สีของตา โหนกแก้ม และสีผผ
- 1.3 ชนิดกลุ่มเลือด ลูกที่เกิดจากพ่อแม่คู่ใดย่อมได้รับชนิดกลุ่มเลือดจาก พ่อ – แม่คู่ นั้น
- 1.4 เพศ ทารกที่เกิดมาเป็นหญิงหรือชายขึ้นอยู่กับโครโมโซม (Chromosome) โดย 22 คู่แรก จะเป็นตัวกำหนดหรือถ่ายทอดลักษณะต่าง ๆ
- 1.5 ความผิดปกติและโรค จะติดมากับโครโมโซม (Chromosome) ของร่างกาย ในจำนวน 22 คู่ บางครั้งติดมากับโครโมโซมเพศ คู่ที่ 23 ก็ได้

2) ทางสติปัญญา การถ่ายทอดพันธุกรรมทางสติปัญญา หรือด้านความสามารถทางสมองเด็กที่มีบรรพบุรุษเป็นคนที่ระดับสติปัญญาดี ก็มีแนวโน้มจะมีระดับสติปัญญาที่ดีด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างกรรมพันธุ์กับเจตคติการแสดงออก จากการศึกษาพันธุกรรมพบว่า ลักษณะการถ่ายทอดหลายประการมีผลต่อเจตคติมนุษย์ เช่น เจตคติเปิดเผย ชอบสังคม หรือเป็นคนเก็บตัว กรรมพันธุ์มีส่วนกำหนดด้วยเช่นกัน และจากการทดลองด้านสติปัญญา พบว่าระดับสติปัญญาของเด็กจะมีส่วนสัมพันธ์ระดับสติปัญญาของพ่อแม่ ประมาณร้อยละ 0.5 และพันธุกรรมมีความสัมพันธ์กับเจตคติการแสดงออก(วันดี วราวิทย์. 2526: 45)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม แนวคิดเรื่องพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมยังมีข้อโต้แย้งกันอยู่ บางคนเชื่อว่าพันธุกรรมเป็นสิ่งที่อิทธิพลก็จะเชื่อว่า พ่อแม่ เป็น

คนอย่างไร ลูกก็จะเป็นคนอย่างนั้นด้วย เข้าทำนองที่ว่า “ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น” แต่บางคนเชื่อว่าในเรื่องสิ่งแวดล้อม คือเด็กเกิดมาในสิ่งแวดล้อมอย่างไร ก็มักจะถูกชักจูงให้มีเจตคติอย่างนั้นด้วย

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า พันธุกรรมเป็นตัวกำหนดทางด้านร่างกายและสติปัญญา สภาพแวดล้อมจะปรุงแต่งให้ดีขึ้นซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อเจตคติของวัยรุ่นในปัจจุบันอีกด้วย

2. ปัจจัยทางจิตวิทยา

ปัจจัยทางจิตวิทยามีหลายแนวคิด แต่ละแนวคิดจำแนกออกได้หลายปัจจัย เช่น ความต้องการเจตคติ และค่านิยม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานหรือปัจจัยทำให้คนมีเจตคติแตกต่างกัน สำหรับปัจจัยทางจิตวิทยานั้นที่เกี่ยวข้องกับเจตคติค่อนข้างมาก ได้แก่ อารมณ์และบุคลิกภาพทั้ง 2 ส่วนจะสังเกตได้ง่าย จึงขอเสนอทั้ง 2 ปัจจัย คือ (ปรีชา คัมภีรบรรณ. 2532: 70)

1) อารมณ์และเจตคตินักเรียนวัยรุ่น อารมณ์นักเรียนวัยรุ่นมักจะเกิดขึ้นได้ง่าย เราร้อนรุนแรง และเปลี่ยนแปลงง่ายลักษณะอารมณ์ เช่น มีความรุนแรง บางทีสาเหตุเพียงเล็กน้อยอาจทำให้วัยรุ่นถึงกับฆ่าตัวตายได้ เช่นการที่พ่อ – แม่ ห้ามเที่ยวห้ามคบเพื่อนบางคน หรือเปลี่ยนแปลงได้ง่าย เช่น มีอารมณ์โกรธ และดีใจในเวลารวดเร็ว หรือขาดการควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์หรืออารมณ์บางชนิด โดยเฉพาะอารมณ์ผิดหวัง บางครั้งอารมณ์ลดความรุนแรงลงไปแต่ยังคงค้างอยู่ให้ให้จิตใจเศร้า ว่าเหว อาจเกิดความเครียดได้

2) บุคลิกภาพและเจตคตินักเรียนวัยรุ่น บุคลิกภาพเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ เกิดจากการผสมผสานขององค์ประกอบด้านอื่นๆ ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม นักจิตวิทยา กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นผลงานของความคิดความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเอง โดยประเมินจาก 2 แหล่ง คือ การประเมินจากความคิดตนเอง และการประเมินจากความเข้าใจคนอื่นที่มีต่อตน

โดยสรุป ปัจจัยทางจิตวิทยามีหลายแนวคิด แต่ละแนวคิดจำแนกออกได้หลายปัจจัย เช่น ความต้องการเจตคติ และค่านิยม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานหรือปัจจัยทำให้คนมีเจตคติแตกต่างกัน สำหรับปัจจัยทางจิตวิทยานั้นที่เกี่ยวข้องกับเจตคติค่อนข้างมาก ได้แก่ อารมณ์และบุคลิกภาพทั้ง 2 ส่วนจะสังเกตได้ง่าย

3. ปัจจัยทางสังคม

ปรีชา คัมภีรบรรณ (2532: 75) กล่าวถึงปัจจัยทางสังคมว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อเจตคตินักเรียน สังคม ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของนักเรียนวัยรุ่นที่มีผลต่อเจตคติ แบ่งได้ 3 ส่วน คือ

1) ครอบครัวและเจตคติวัยรุ่น ครอบครัวเป็นสังคมหน่วยย่อยของนักเรียนซึ่งประกอบด้วยพ่อแม่ ลูก พี่น้อง และญาติ

1.1 ลักษณะครอบครัวที่ดี คือ สมาชิกในครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดี ทำให้วัยรุ่นปรับตัวได้ดี พ่อแม่เข้าใจลักษณะธรรมชาติความต้องการของวัยรุ่น พ่อแม่ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี

วัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะรับเจตคติที่ดี ครอบครัวเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย วัยรุ่นเป็นตัวของตัวเองฉลาดรอบรู้มีความคิดสร้างสรรค์ ครอบครัวที่เปิดโอกาสให้เด็กได้รับคำอธิบาย อธิบายและตัดสินใจทำให้วัยรุ่นพัฒนาไปในทางที่ดี คนในครอบครัวสอนให้เด็กวัยรุ่นรู้จักสิทธิและหน้าที่ ครอบครัวมีการอบรมสั่งสอน วัยรุ่นเรียนรู้ปฏิบัติตนตามมาตรฐานของกลุ่ม พ่อแม่มีเจตคติที่ดีต่อบุตร ครอบครัวไม่ใช้มาตรฐานผู้ใหญ่ตัดสินเจตคติเด็ก พ่อแม่ไม่ดูค่า วิจารณ์ หรือทำโทษ เมื่อเด็กอยากรู้ อยากเห็น อยากมีอิสรภาพ. ผู้ใหญ่ต้องเข้าใจเรื่องอุดมการณ์ของเด็กที่มีต่อตนเอง และพ่อแม่ตระหนักถึงอารมณ์ของเด็กวัยรุ่น เมื่อมีน้องใหม่เด็กอาจอารมณ์ฉุนเฉียว ไม่ค่อยร่วมมือและอาจทะเลาะวิวาทกัน เพราะเด็กสนใจเพื่อนมากกว่าสมาชิกในครอบครัว

1.2 อิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อเจตคติวัยรุ่น เป็นต้นว่า บรรยากาศในครอบครัว พ่อแม่เป็นประชาธิปไตยทำให้ลูกมีความอบอุ่นกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น ลูกมีความสุข รักครอบครัว มีเจตคติไปในทางที่ดี ถ้าตรงกันข้ามคือเข้มงวด เต็มไปด้วยกฎระเบียบ ลูกก็มีเจตคติเก็บกด ไม่แสดงความคิดเห็น หลบหนี เมื่อครอบครัวอาจคบเพื่อนเกเร เสพยาเสพติดก็เป็นได้ หรือการอบรมเลี้ยงดู พ่อแม่ที่คอยให้กำลังใจเอาใจใส่ ลูกก็จะแสดงพฤติกรรมดี หากบ้านขาดความอบอุ่นวัยรุ่นก็จะพยายามหาเพื่อนนอกบ้าน หากเพื่อนไม่ดีอาจเป็นคนมีปัญหาได้ หรือต้นแบบพ่อ – แม่ พ่อ แม่ควรเป็นตัวอย่างที่ดีของลูก อยู่ใกล้ชิดลูกวัยรุ่นเขาก็จะเป็นคนรักบ้าน และมีโอกาสที่จะรับเอาเจตคติที่ดีนั้นได้ หรือ บัณฑิตทางกายภาพ บัณฑิตทางกายภาพของชุมชน ได้แก่ ประเภทขนาดที่ตั้ง มีผลทำให้เจตคติเหมือนหรือแตกต่างกันได้ บัณฑิตทางกายภาพแบ่งได้ 3 ประเภท คือ บัณฑิตทางบ้าน บัณฑิตทางโรงเรียนและบัณฑิตทางสังคม

2) บัณฑิตทางโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับเจตคติของนักเรียนวัยรุ่น ได้แก่ ประเภทของโรงเรียน ขนาดโรงเรียน ชื่อเสียงของโรงเรียน และสภาพแวดล้อม จากประเภทดังกล่าวมีผลทั้งในด้านการส่งเสริมพฤติกรรมที่ดี และช่วยทำให้เกิดเจตคติเบี่ยงเบนได้ เช่นโรงเรียนที่แวดล้อมไปด้วยโรงแรม แหล่งอบายมุขเป็นส่วนช่วยทำให้เกิดเจตคติเบี่ยงเบนนักเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมักแสดงตัว และมีเจตคติไปในทางตรงกันข้าม

3) บัณฑิตทางชุมชน ชุมชนจะมีองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วน คือ บ้าน โรงเรียน และชุมชน นักเรียนวัยรุ่นอาจมีเจตคติแตกต่างไปตามลักษณะทางกายภาพ ดังนี้คือ ประเภทของชุมชน ขนาดของชุมชนที่ตั้งของชุมชน เจตคติที่แตกต่างขึ้นอยู่กับลักษณะทั้ง 3 หากเป็นประเภทชุมชนเจตคติก็จะแตกต่างจากชุมชนย่านธุรกิจ คือ เจตคติที่ขาดความกระตือรือร้น หัวอ่อน เพราะเจตคติมีแหล่งที่มาอยู่ 2 แหล่ง คือ พันธุกรรมและสภาพแวดล้อม

โดยสรุป บัณฑิตที่มีอิทธิพลต่อเจตคตินักเรียน สังคม ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของนักเรียนวัยรุ่นที่มีผลต่อเจตคติ แบ่งออกเป็น ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ซึ่งจะส่งผลเจตคติแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับ ลักษณะทางกายภาพ พันธุกรรม และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ

3. การปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ของวัยรุ่น

3.1 ความหมายของศีล

สมเด็จพระญาณปิณฑิต (2535: 54) ได้ให้ความหมายของศีล ดังนี้ ศีล หมายถึง เจตนาอันคิดจะระงับรักษาความประพฤติกายวาจาให้เรียบร้อยตั้งงามปราศจากโทษ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. วาริตศีล คือ ศีลอันสำเร็จด้วยความเว้นจากโทษทุจริต ได้แก่ เบญจเวรวิริติ เจตนาเครื่องเว้นจากเวร 5 คือ ปาณาติบาต อทินนาทาน กาเมสุมิฉฉาจาร มุสาวาท เสพสุราเมรัย เป็นอย่างต่ำ อาชีวมัญจุกศีล ศีลมีความเล็งชีพเป็นที่ 8 คือ เว้นจากกายทุจริต 3 มีปาณาติบาต เป็นต้นเว้นจาก วจีทุจริต 4 คือ มุสาวาท กล่าวเท็จ ปิสุณวาจา กล่าววาจาต่อเสียด ยุยงให้เขาแตกกัน ผรุสวาจา กล่าวคำหยาบเสียดแทงผู้อื่นให้เจ็บใจ สัมผัสปลลาปะ กล่าวคำโปรยปรายประโยชน์เสีย กับทั้งเว้นจากมิฉฉาอาชีวะ คือความเล็งชีพโดยผิดทาง ไม่ชอบธรรมเป็นอย่างสูง

2. จาริตศีล คือ การประพฤติกรรมมารยาทให้ต้องตามแบบอย่างของตระกูลอันดี และประพฤติกิจวัตรให้ถูกต้องตามวิธีของหมู่ที่ตนเนื่องอยู่ด้วยเป็นอย่างต่ำ การตั้งอยู่ในกัลป์ยามธรรมคือ คุณความดีงาม ตรงกันข้ามกับโทษทุจริต เช่น กายทุจริต 3 ความมีเมตตาจิตคิดปราณีแก่ชีวิตของสัตว์อื่น ถือเอาแต่ของที่เจ้าของปลงใจให้ บริโภคตามแต่ในทางที่ปราศจากโทษ วจีทุจริต 4 กล่าวคำจริง กล่าวคำอันชักนำให้เกิดสามัคคี กล่าวคำสุภาพ กล่าวคำกอบปรีย์ด้วยประโยชน์ สัมมาอาชีวะ คือคิดทางความเล็งชีพิตโดยชอบธรรมเป็นอย่างสูง

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (2542: 89) ได้ให้ความหมายของศีลไว้ว่า ศีล แปลตามศัพท์ว่า ปกติ มีความหมายว่า คนที่มีจิตเป็นปกติ ไม่ถูก โลภะ โทสะ โมหะ ครอบงำ และชักนำไปในทำชั่วทำผิด เมื่อเป็นเช่นนั้นจิตก็เป็นปกติ เมื่อจะทำอะไรทางกายด้วยจิตที่เป็นปกติ ก็ไม่ทำกายทุจริต เมื่อพูดอะไรทางวาจา ก็ไม่พูดวจีทุจริต เมื่อคิดเรื่องราวอะไรทางใจ หรือทางมนะ ก็ไม่คิดเป็นมโนทุจริต เพราะฉะนั้น ใจจึงเป็นศีล ทำทางกาย กายก็เป็นศีล ทำทางวาจา วาจาก็เป็นศีล คิดทางมนะ มนาก็เป็นศีล แต่ถ้าโลภะ โทสะ โมหะอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นครอบงำจิต ก็ทำให้คิดอยากได้ ให้คิดล้างผลาญ ให้หลงงมงายที่นี้จิตก็เสียปกติ จิตก็วิปริต เสียศีลภายในทางใจ เมื่อศีลทางใจเสียไปแล้ว ทำอะไรทางกายด้วยอำนาจโลภะ โทสะ โมหะ ก็เป็นกายทุจริต พูดทางวาจาก็เป็นวจีทุจริต คิดทางมนะก็เป็นมโนทุจริต โดยตรงเป็นเช่นนี้ แต่เมื่อมุ่งเอาอาการที่ปรากฏก็คือ ทางกายทางวาจา, เพราะทางใจคนอื่นรู้ด้วยไม่ได้ รู้ได้แต่ตนเอง คนที่เว้นจากการทำชั่วทางกายก็เป็นศีลทางกาย, เว้นชั่วทางวาจาก็เป็นศีลทางวาจา, คนที่รักษาศีลกันอยู่ โดยมากเป็นการรักษาศีลทางกาย วาจาไม่ถึงทางใจ แต่ถึงเช่นนั้นก็ยังดีกว่าไม่มีเสียเลย

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (2551: 231) ได้ให้ความหมายของศีลว่าเป็นปกติ หมายถึง ปกติทางกาย วาจา ใจ เพราะมีใจคิดงดเว้นโทษทางกาย วาจา ที่ควรงดเว้น ดังที่ระบุในศีล 5

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2552: 96) ได้ให้ความหมายว่า ศิลปพื้นฐาน หรือ ขั้นต้นที่สุด คือ การไม่เบียดเบียนผู้อื่นไม่ว่าจะด้วยร่างกาย หรือวาจา และการไม่ทำลาย สติสัมปชัญญะที่เป็นตัวคุมศีลของตน ศิลปขั้นต้นที่สุดนี้นิยมเรียกกันว่า ศีล 5 ศีลนั้นมี 2 ระดับ หนึ่ง ระดับทั่วไป ได้แก่ ระดับธรรม เป็นข้อแนะนำสั่งสอนหรือหลักความประพฤติที่แสดง เป็นไปตามกฎ ธรรมดาแห่งความดีความชั่วที่เรียกว่ากฎแห่งกรรม ผู้ที่ทำดีทำชั่วหรือรักษาระเบียบศีลย่อมได้รับผลดี ผลชั่วเองตามธรรมดาของเหตุปัจจัย หรือตามกฎแห่งกรรมนั้น สองระดับเฉพาะ หรือระดับที่เป็น วินัย คือ เป็นแบบแผนข้อบังคับที่บัญญัติคือ วางหรือกำหนดขึ้นไว้เป็นเสมือนกฎหมาย สำหรับ กำกับความประพฤติของสมาชิกในหมู่ชนหรือชุมชนหนึ่ง โดยสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหมู่ คณะหรือชุมชนนั้นโดยเฉพาะ ผู้ที่ละเมิดบทบัญญัตินี้มีความผิดตามกฎของหมู่ ช้อนเข้ามาอีก ชั้นหนึ่ง เพิ่มจากอกุศลเจตนาที่จะได้รับผลตามกฎแห่งกรรมของธรรมชาติ เมื่อพิจารณาตามหลักนี้ หมู่มนุษย์ทั้งหมดมีสภาพต่างหันตามกาลเทศะ ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของภาวะความเปลี่ยนแปลง ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เป็นต้น ดังนั้นสำหรับสังคมมนุษย์ทั่วไปพระพุทธศาสนา จึง แนะนำสั่งสอนหรือเสนอหลักธรรมที่นิยมกันเรียกว่า ศีล 5 ไว้ เป็นข้อกำหนดอย่างต่ำหรือหลักความ ประพฤติที่น้อยที่สุดในระดับศีล

สรุป ศีล หมายถึง ความประพฤติทางกายและวาจา หรือการรักษาทางกายและวาจาให้ เรียบร้อย ได้แก่ การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ การงดเว้นจากการลักทรัพย์ การงดเว้นจากการ ประพฤติผิดในกาม การงดเว้นจากการพูดปด การงดเว้นจากการดื่มสุราเมรัย และคำสอนอื่น ๆ ที่ อนุโลมเข้ามาในทั้ง 5 ข้อนี้

3.2 ประโยชน์และโทษของการไม่รักษาศีล

อาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพ (2550: 64) สามารถสรุปประโยชน์ของการรักษาศีลไว้ดังนี้

3.3.1 ผู้ตกนรกเพราะการไม่รักษาศีล ได้แก่

3.3.1.1 เป็นผู้มักฆ่าสัตว์

3.3.1.2 เป็นผู้มักลักทรัพย์

3.3.1.3 เป็นผู้มักประพฤติผิดในกาม

3.3.1.4 เป็นผู้มักพูดปด

3.3.1.5 เป็นผู้ตั้งอยู่ในความประมาทด้วยการดื่มน้ำเมา คือ สุราเมรัย และสิ่งเสพ ดิอื่น ๆ ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ประกอบด้วยธรรม 5 อย่าง เหล่านี้แล ย่อมตกนรกเหมือนถูกนำตัวไปวางไว้” (ที.มหา. 10/80/99)

3.3.2 ผู้ขึ้นสวรรค์เพราะการรักษาศีล

3.3.2.1 ผู้เว้นจากการฆ่าสัตว์

3.3.2.2 ผู้เว้นจากการลักทรัพย์

3.3.2.3 ผู้เว้นจากการประพฤติผิดในกาม

3.3.2.4 ผู้เว้นจากการพูดปิด

3.3.2.5 ผู้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ด้วยการไม่ดื่มน้ำเมาคือสุราเมรัย และสิ่งเสพติดอื่น ๆ ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ประกอบด้วยธรรม 5 อย่างเหล่านี้แล ย่อมได้ขึ้นสู่วรรค เหมือนถูกนำไปวางไว้” (ที.ปา. 11/291/254)

นอกจากนี้วิน อินทสระ (2549: 68) ได้อธิบายประโยชน์และโทษของการไม่รักษาศีลไว้ ดังนี้

1. เว้นจากการฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์ โดยเป็นการเว้นจากการฆ่าสัตว์ทุกชนิด ไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ ไม่ว่าจะมนุษย์หรือสัตว์เดรัจฉานล้วนแต่ย่อมรักชีวิตของตนคือ มีเจตจำนงอันแรงกล้าที่จะรักษาชีวิตของตนไว้ให้นานแสนนาน การเบียดเบียนเช่นฆ่า แสดงถึงความโหดร้ายของบุคคลผู้ทำความเดือดร้อนแก่สังคม การเที่ยวฆ่าเขานั้น เมื่อตนเองถูกจับมาฆ่าบ้างกลับอ่อนวอนขอชีวิต หรือมิฉะนั้นก็พยายามจะหนีเอาตัวรอด คนโหดร้าย จึงเป็นคนเขลาในสายตาของบัณฑิต

องค์ของปาณาติบาต คือ ศีลข้อปาณาติบาตจะขาดก็ต่อเมื่อประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ คือ 1) สัตว์มีชีวิต 2) รู้ว่าสัตว์มีชีวิต 3) จิตคิดจะฆ่า 4) มีความพยายามฆ่า 5) สัตว์ตายด้วยความพยายามนั้น เมื่อประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการนี้ศีลย่อมขาด ถ้าไม่พร้อมศีลยังไม่ขาดแต่อาจต่างพร้อมไม่บริสุทธิ์หมดจด

โทษของปาณาติบาต ปาณาติบาตจะมีโทษมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่างคือ 1) ความใหญ่หรือเล็กของสัตว์ที่ถูกฆ่า 2) ความมีคุณมากหรือน้อย 3) เจตนาในการฆ่ารุนแรงเพียงใด 4) ความพยายามฆ่ารุนแรงเพียงใด สัตว์ที่ฆ่านี้หมายถึงสัตว์ทั้งเดรัจฉานและมนุษย์ การฆ่าสัตว์ใหญ่ ย่อมบาปมากกว่าสัตว์เล็ก เพราะความพยายามในการฆ่ามีมากกว่ารุนแรงกว่า เจตนาที่รุนแรงกว่า บุคคลยังมีคุณมากเท่าใดบาปในการฆ่าก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ตัวอย่างเช่น การฆ่าพระอรหันต์ย่อมบาปมากกว่าคนสามัญทั่วไป การฆ่าบิดามารดา ย่อมบาปมากกว่าการฆ่าคนสามัญทั่วไป การฆ่าเองหรือใช้ให้คนอื่นฆ่าก็ผิดศีลเท่ากัน ส่วนบาปนั้นคนใช้อาจบาปมากกว่าคนทำด้วยซ้ำไป แต่เรื่องนี้ ต้องพิจารณาเป็นราย ๆ ไป ถือเอาเป็นตายตัวไม่ได้ ต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง

นอกจากนี้ ปาณาติบาตบุคคล กล่าวคือ บุคคลผู้กระทำเรื่องๆ กระทำเป็นอาชญา ซึ่ง ปาณาติบาต ยังต้องประสพโทษอีกหลายอย่าง เช่น

1. ทำตนให้เป็นที่หวาดหวั่นพรั่นพรึงของผู้อื่นสัตว์อื่น ไม่เป็นที่เอ็นใจแก่ผู้เข้าใกล้
2. สัมมอกุศลกรรมอันเป็นพาหนะนำตนไปสู่อบายในสัมปรายภพ
3. ทำจิตใจให้ตกต่ำหมักหมมด้วยอาสวะ คือ ปาณาติบาตอันตนสั่งสมเนื่อง ๆ เป็นผู้มีมือเปราะเลือด ยากแก่การพัฒนาจิตให้บรรลุจุดหมายปลายทาง คือความผ่องแผ้วโดยสิ้นเชิงแห่งจิตหรือนิพพาน

การเว้นปาดนาคิบาท จึงเป็นสิ่งที่ควรเว้น เป็นการกระทำให้เกิดประโยชน์อย่างหนึ่งและการไม่เบียดเบียนกันท่านเรียกว่า อภัยทาน คือ การให้อภัยจัดเป็นทานอย่างประเสริฐอย่างหนึ่ง ประเสริฐกว่าการให้อามิสทาน เพราะบุคคลทั่วไปย่อมรักชีวิตของตนมากกว่าสิ่งของนอกกายของตน

การเบียดเบียน คือ การทำให้ผู้อื่นต้องเดือดร้อนเพื่อความสุหรือเพื่อประโยชน์ของตน บ้างมีสาเหตุมาจากความโลภบ้าง ความโกรธบ้าง ความหลงบ้าง ต่างจากพยาบาลตรงที่ว่า พยาบาลนั้น เป็นการผูกเวรจองเวร ผูกใจเจ็บกระทำตอบแทนแก่ผู้ที่ทำตนก่อน ส่วนความเบียดเบียนนั้น อาจทำได้ แม้แก่ผู้ที่ไม่เคยทำอะไรให้ตนเดือดร้อน เบียดเบียนสัตว์เพื่อความสนุก เพลิดเพลินก็มี เช่น ยิงนกตกปลา เพื่อหาความเพลิดเพลินของตน เห็นสุนัขเดินอยู่ก็จับฉวยก้อนดิน ก้อนหิน ขว้างปาด้วยความคะนองมือ การทำเช่นนี้เรียกว่าเบียดเบียน เพราะความคะนองเพื่อสนุก เพลิดเพลินของตน ไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของสัตว์อื่น เช่นเดียวกับพวกชนไก่ กัดปลา ดักนกมาขาย บางคนก็ทำร้ายผู้อื่น เช่น เมื่อไม่พอใจอะไรก็ทำร้ายร่างกายต่อกัน

โทษของการเบียดเบียน ต้นเหตุของความชั่วทั้งหลายได้แก่ความโลภ โกรธ หลงบุคคล ย่อมเบียดเบียนกันเพราะเหตุดังกล่าวนี้ เมื่อคิดเบียดเบียนกันจิตใจก็จะเศร้าหมองเร่าร้อน เป็นทุกข์ประการหนึ่ง นอกจากนี้ ยังมีการเบียดเบียนตนเอง เช่น การติดยาเสพติด เป็นต้น เป็นการทำลาย สุขอนามัยของตน เรื่องนี้ นอกจากเบียดเบียนตนเองแล้ว ยังเบียดเบียนบิดามารดาด้วย เพราะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่คนรอบข้างได้ ความวิตกกังวล หมกมุ่นโดยไม่มีเหตุผล คิดมากไปเอง เกรง นั้นกลัวนั้นจนดูอะไร ๆ มันร้ายไปหมด จนต้องกลายเป็นคนหวาดผวาวาดความเชื่อมั่นในตน

คุณของการไม่เบียดเบียน คือ ความกรุณานั้นมีคุณอันไพศาลทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นทำให้เป็นคนที่มีจิตใจอ่อนโยน เห็นซึ่งไปถึงทุกข์ของผู้อื่น ความรู้สึกอันนั้นย่อมฉายออกมาทางใบหน้า และแววตา ย่อมก่อให้เกิดเป็นเสน่ห์ดึงดูดให้ผู้อื่นมีความรักใคร่ เคารพนับถือ มีความสุข ความปรารถนา เมื่อได้พบเห็น เป็นแบบฉบับที่ประทับใจ แม้ผู้มีใจกระด้าง เมื่อได้สัมผัสกับความกรุณาของคนเช่นนั้นเข้าก็กลายเป็นคนกระด้างลงกลายเป็นผู้มีใจอ่อนโยน ควรแก่การปลูกฝังคุณธรรมอื่น ๆ ลงไป

ประโยชน์ของการเว้นการฆ่า และการเบียดเบียนกันนั้น ทำให้มีเมตตากรุณาต่อกันคือ มีความหวังดีต่อกันช่วยเหลือกัน ช่วยกันรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บไข้ ช่วยชีวิตกันเมื่ออยู่ในอันตรายผู้ปฏิบัติตนเช่นนี้ย่อมทำให้พ้นจากเวรทั้งปวง

สรุป ศีลข้อ 1 คือ เจตนาเว้นจากการฆ่าสัตว์ มุ่งเน้นให้มนุษย์มีจิตใจอ่อนโยนและป้องกันกรมีน้ำใจโหดร้ายต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ทุกจำพวก รวมทั้งให้รู้จักรักตนเกลียดการเข่นฆ่า และการเบียดเบียนทำร้ายรังแกซึ่งกันและกัน ในที่สุดแล้ว ให้มีความสามัคคีอยู่รวมกันอย่างผาสุก เพราะชีวิตตนใคร่รัก กลัวตายและกลัวการทรมานกันทั้งนั้น เมื่อมนุษย์มีศีลข้อนี้จะทำให้สังคมและโลกรวมทั้งตนเองมีสันติสุข ไม่มีความโหดร้ายอยู่ร่วมกันอย่างประณีประนอมเสมอภาคเทียมกัน

2. เว้นจากการลักทรัพย์

การลักทรัพย์ คือ การใช้อำนาจของตนโดยมิชอบธรรม ยึดถือเอาสมบัติอันอยู่ในสิทธิครอบครองของผู้อื่น ซึ่งมีเหตุผลของการลักทรัพย์ กล่าวคือ ทรัพย์สินสมบัตินั้น กล่าวโดยทั่วไปได้เกิดขึ้นแก่บุคคลโดยง่าย เขาต้องใช้ความพยายาม ออกแรงกายใช้สมอง หรือมีความรับผิดชอบมากในการให้ทรัพย์บังเกิดขึ้น เพื่อนำมาเป็นอุปการะในการเลี้ยงตน มารดาบิดา บุตรภรรยา หรือบำไพอู่ให้เป็นสุข การลักขโมยเป็นเรื่องของคนโลกเห็นแก่ได้โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น พระพุทธเจ้าทรงดำหนิไว้อย่างรุนแรงว่า โจรเป็นเสนียดจัญไรในโลก (โจรา โลกสมิมพุกา) โจรที่แย่งชิงปล้นเขาขโมยเขา แสดงถึงความสิ้นคิดหมดหนทาง ลดเกียรติแห่งความเป็นมนุษย์ของตนลง

องค์ประกอบแห่งอทินนาทาน มี 5 ประการ คือ 1) ของผู้อื่นหวงแหน 2) รู้ว่าเขาหวงแหน 3) คิดจะลัก 4) มีความพยายาม 5) ลักของได้มาด้วยความพยายามนั้น

โทษของอทินนาทาน อทินนาทานจะมีโทษมากหรือน้อย ก็สุดแล้วแต่องค์ประกอบคือ 1) ของเล็กหรือใหญ่ มีค่ามากหรือมีค่าน้อย 2) เจ้าของเป็นบุคคลมีคุณมากหรือมีคุณน้อย 3) ความพยายามในการขโมยมีมากน้อยเพียงใด คนประกอบอทินนาทานเนื่องๆ สิ้นชีพแล้วต้องตกนรก หากเกิดมาเป็นมนุษย์อีกในภายหลัง ทำให้ต้องสูญเสียทรัพย์อยู่เนื่องๆ นอกจากนี้ ยังมีโทษที่เห็นได้อีกหลายประการ เช่น เมื่อเขาจับได้ฟ้องร้องในโรงศาลต้องเสียชื่อเสียง เสียทรัพย์ในการต่อสู้คดี หรืออาจจะต้องติดคุกติดตะราง เสียเวลาของชีวิตไปไม่คุ้มกับทรัพย์ที่ตนอยากได้ และขโมยมาการโกงต่าง ๆ จัดเป็นอทินนาทานทั้งสิ้น เป็นเหตุให้สูญเสียความเป็นคนดี เสียเวลาในการพัฒนาจิตใจให้ขึ้นสู่ระดับสูง ทำให้สังสารวัฏต้องยาวออกไป คนขโมยเขาครั้งหนึ่ง จิตใจจะต่ำลงครั้งหนึ่ง เป็นการสูญเสียทางจิตใจและความเป็นคนมีเกียรติในสังคม

สรุป ศีลข้อที่ 2 คือ เจตนาเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ ศีลข้อนี้มีลักษณะมุ่งเน้นให้มนุษย์เลี้ยงชีพในทางชอบ ประกอบการงานในทางสุจริต และให้เคารพสิทธิทรัพย์สินสมบัติของกันและกัน เมื่อมนุษย์มีศีลข้อนี้จะทำให้หมดความหวาดระแวงต่อกันและกัน อยู่ร่วมกันอย่างเชื่อใจไว้วางใจซึ่งกันและกัน

3. เว้นจากการประพฤตินอกใจในกาม (กาเมสุมิจจาร)

กาเมสุมิจจาร คือ ความประพฤติกว้างละเมิดในภรรยา หรือสามีของผู้อื่น หรือประพฤตินอกใจสามีสามีของตน เพื่อเข้าใจง่าย พึงพิจารณา ดังนี้

3.1 หญิงมีสามีแล้ว ลอบประพฤตินอกใจทางกามกับชายอื่น

3.2 ชายลอบประพฤตินอกใจทางกามกับหญิงมีสามีแล้ว

3.3 ชาย (มีภรรยาหรือยังไม่มีก็ตาม) ลอบประพฤตินอกใจทางกามกับหญิงที่มารดาบิดาเป็นต้นคุ้มครอง คือยังไม่อนุญาตให้อยู่ร่วมกับชาย

3.4 หญิง (มีสามีแล้วหรือไม่มีก็ตาม) ลอบประพฤตินอกใจทางกามกับนักบวชในลัทธิที่ห้ามนักบวชประพฤตินั้น

3.5 ชาย (มีภรรยาแล้วหรือเป็นโสดก็ตาม) ลอบประพฤติทางกามกับนักบวชสตรีในลัทธิที่ห้ามนักบวชประพฤติเช่นนั้น

3.6 ชายหรือหญิงก็ตาม ลอบประพฤติทางกามกับเพศตรงกันข้ามผู้ยังเยาว์ (ผู้ซึ่งกฎหมายคุ้มครองอยู่ คือ ไม่ยินยอมให้ใครประพฤติทางกามกับผู้เยาว์โดยเฉพาะผู้หญิงผู้เยาว์)

3.7 การข่มขืน

เหตุผลในการห้ามกาเมสุมิจฉาจาร

1. ศีลข้อนี้ ท่านห้ามไว้เพื่อป้องกันความสำส่อนทางเพศ ซึ่งมีอยู่ดกตื้นในหมู่มนุษย์ เดรัจฉาน เห็นว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่อยู่สูงอยู่แล้วไม่ควรทำเช่นนั้น

2. เพื่อป้องกันความวุ่นวาย การเบียดเบียนกัน เพราะเรื่องกามเป็นเหตุ จะเห็นได้ว่า ชาวกรฆ่ากัน ทำร้ายร่างกายกัน และการแตกร้างกัน ซึ่งปรากฏอยู่ในหน้าหนังสือพิมพ์รายวันนั้น มีกาเมสุมิจฉาจารเป็นเหตุอยู่ไม่น้อย

3. ชายยอมหวงหญิงผู้เป็นภรรยาของตน หญิงยอมหวงชายผู้เป็นสามีของตน มารดาบิดายอมหวงธิดาของตนเมื่อธิดาเหล่านั้นยังอยู่ในวัยศึกษา หรือแม้พ้นวัยการศึกษาแล้ว แต่ยังไม่ได้ทำพิธีแต่งงานให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม หรือตามประเพณีนิยม เมื่อใครไปล่วงละเมิดในบุคคลอันเป็นที่รักที่หวงแหนดังกล่าว ชื่อว่า ละเมิดสิทธิ์ครอบครองของผู้อื่น ซึ่งเขามีสิทธิ์ครอบครองโดยธรรม ทำให้เจ้าของสิทธิ์รู้สึกเจ็บช้ำน้ำใจ เป็นการทำลายน้ำใจกัน เป็นเหตุก่อศัตรูคู่แวมเป็นทางให้มีการเบียดเบียนกันขึ้น ทำให้สังคมวุ่นวาย ไม่ปกติสุข

4. ตามความเป็นจริงแล้ว ความสุขทางกามมีไม่มากพอที่บุคคลจะลงทุนสร้างบาปก่อกรรมเพื่อแลกเอามันมา ผู้มีใจสูงไม่ยอมรับความสุขทางกามแม้จะได้มาโดยสุจริต ไม่ต้องกล่าวถึงกามชนิดที่เป็นมิฉาจาร

องค์ประกอบของกาเมสุมิจฉาจาร กาเมสุมิจฉาจารมีองค์ประกอบ 4 อย่าง ในการล่วงละเมิด คือ 1) อคมเนียรฐาน กล่าวคือ สตรีหรือบุรุษที่ใคร ๆ ไม่พึงล่วงละเมิดทางกาม 2) จิตคิดจะเสพเมถุนธรรม 3) มีความพยายามในการเสพ 4) การเสพคือ ยังองคชาติ (อวัยวะสืบพันธุ์) ให้ล่วงเข้าไปพิจารณาตามองค์ประกอบดังกล่าว ผู้ที่ถูกข่มขืนยอมไม่เสียศีล ข้อกาเมสุมิจฉาจาร เพราะไม่มีความสมัครใจ และไม่มีความพยายามในการเสพ ผู้หลับไม่รู้สึกรู้ตัวก็ไม่ผิดเหมือนกัน

โทษของกาเมสุมิจฉาจาร จะมีโทษมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอคมเนียรฐาน คือ บุคคลที่ถูกล่วงเกินมีคุณมากหรือน้อย หนึ่งมีโทษมากเพราะความพยายามแรงกล้า ก็เลสแรง มีโทษน้อย เพราะกิเลสน้อย ความพยายามน้อย โทษที่กล่าวนั้น คือ ทั้งส่วนที่เป็นบาปกรรมทั้งส่วนที่เกาะอยู่กับจิตของผู้กระทำ และส่วนอันจะนำผู้ประพฤติเช่นนั้นไปสู่อบายภูมิในภพหน้า นอกจากโทษดังกล่าวแล้วยังมีโทษทางสังคมอีก คือ ผู้ประพฤติล่วงเือง ๆ ซึ่งกาเมสุมิจฉาจาร ย่อมถูกบัณฑิตติเตียน ถูกสังคมของผู้ดีรังเกียจ กินแหนง ไม่ไว้ใจ ไม่อยากคบหาสมาคมด้วย และไม่อยากให้ลูก เมีย ญาติ พี่น้องคบหาเกี่ยวข้องกับ เพราะเกรงจะเกิดอนาจารกรรมขึ้น เกรงจะมีผลสะท้อนมา ทำให้ครอบครัวของเขาแตกแยกกัน

ผู้มีชื่อทางนี้ย่อมเป็นที่หวาดระแวงของคนทั้งหลาย นอกจากนี้ยังนำภัยพิบัติมาสู่ตนอีก มีตัวอย่างให้เห็นอยู่เสมอ เช่น ยิงกัน แทงกัน สาดน้ำกรดให้เสียโฉม ถึงเสียชีวิตก็มี ก็เพราะหญิงหึง ชาย ชายหึงหญิง

โดยปกติ กาม แม้เป็นไปโดยสัมมาจารก็ยังคงเจืออยู่ด้วยทุกข์โทษอยู่แล้ว เช่น ความต้องเป็นห่วง กังวล หนักอก หนักใจ ความต้องหาเลี้ยงดู ต้องพลัดพรากจากกันเป็นครั้งคราวตามกฎธรรมชาติของชีวิต ความต้องเจ็บป่วยของคนอันเป็นที่รัก เป็นเหตุให้ต้องกังวลรักษาพยาบาล กามที่เป็นไปโดยสัมมาจาร ยังก่อทุกข์ให้อย่างนี้แล้ว ที่เป็นไปโดยมิจฉาจาร ย่อมก่อโทษทุกข์เพิ่มขึ้นอีกหลายเท่า เช่น ความหวาดระแวงว่า เขาจะจับได้ กลัวการเสียชื่อเสียง เกรงต่อความผิดทางกฎหมายบ้านเมืองหวาดหวั่นต่อภัยในอบายภูมิ

เพราะฉะนั้น ท่านจึงสอนให้เว้นจากกามสุมิฉาจาร การเว้นสิ่งที่ควรเว้นนี้ ชื่อว่าเป็นสัมมากัมมันตะ การกระทำชอบ เมื่อเว้นมิจฉาจารแล้ว ท่านสอนให้มีสทาร์สนโดษ คือความยินดีพอใจในคู่ครองของตน มีความรักใคร่ กลมเกลียวกัน สามัคคีปรองดองกันได้สนิทใจ เพราะไม่มีเหตุสำคัญให้แตกร้าง การครองเรือนของครอบครัวเช่นนั้นย่อมได้รับความร่มเย็นเป็นสุขไปถึงลูกหลานเป็นตัวอย่างอันดีของลูกหลานที่จะครองเรือนต่อไป

สรุป ศิลข้อที่ 3 คือ เว้นจากการประพฤตินอกกามทั้งหลาย ซึ่งมีลักษณะมุ่งเน้นให้มนุษย์มีความสามัคคี ป้องกันการแตกแยกในครอบครัวและสังคม ทำให้เกิดมีเอกภาพมั่นคงเป็นปึกแผ่นและไว้วางใจซึ่งกันและในหมู่เพื่อนมนุษย์ ทั้งยังมีลักษณะป้องกันความมักมากในเรื่องอารมณ์นำใครทั้งหลาย ทำให้ประพฤตินอกปฏิบัติผิด รวมทั้งการให้มีสติรู้ประมาณที่พอกับความต้องการของตน

4. เว้นจากการพูดไม่ชอบ (มิจฉาวาจา)

การเว้นจากการพูดไม่ชอบ หรือการพูดไม่ดี 4 อย่างนั้น พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย สัมมาวาจาเป็นไฉน? ภิกษุทั้งหลาย การเว้นจากพูดเท็จ 1 เว้นจากพูดส่อเสียด 1 เว้นจากพูดคำหยาบ 1 เว้นจากพูดเพ้อเจ้อ 1 นี้เรียกว่าสัมมาวาจา ” ทรงสอนให้เว้นสิ่งที่ควรเว้นก่อน เมื่อเว้นสิ่งที่ควรเว้นแล้ว เมื่อจำเป็นต้องพูด บุคคลย่อมพูดวาจาที่ควรพูด คือ พูดจริง พูดประสาน สามัคคีพูดอ่อนหวาน และพูดมีประโยชน์ การอธิบายในการพูดไม่ชอบนี้ ดังนี้

1. คำเท็จ (มุสวาทา) คือ การกล่าวให้คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ทั้ง ๆ ที่รู้ความจริงนั้นอยู่ ส่วนผู้ไม่รู้จักความจริงกล่าวคลาดเคลื่อนไป เพราะความเข้าใจผิด หรือเห็นผิดไม่เป็นมุสวาทา มุสวาทาทวมองค์ประกอบ 4 อย่างคือ 1) เรื่องไม่จริง 2) ตนรู้ที่อยู่ว่า เรื่องไม่จริง และคิดจะกล่าวให้คลาดเคลื่อน 3) มีความพยายามในการกล่าวให้คลาดเคลื่อน 4) ผู้ฟังรู้เรื่องเข้าใจตามที่บุคคลผู้พูดนั้นพูด เมื่อครบ 4 อย่างนี้ ศิลข้อมุสวาทาของเขาย่อมขาด

โทษของการกล่าวคำเท็จ จะมีมากน้อยก็สุดแล้วแต่ประโยชน์ของผู้อื่นที่การกล่าวเท็จจะหักรานได้ คือ ถ้าทำลายประโยชน์ของผู้อื่นมากก็มีโทษมาก ทำลายประโยชน์ของผู้อื่นน้อยก็มีโทษน้อยคนที่เรากล่าวเท็จด้วยมีคุณมากหรือมีคุณน้อยก็ทำนองเดียวกัน การกล่าวเล่นเพื่อความ

สนุกสนาน แม้จะคลาดเคลื่อนจากความจริงก็มีโทษน้อย ซึ่งมีโทษคือ ทำให้ขาดความเชื่อถือ ผู้กล่าวเท็จเนื่อง ๆ ย่อมเป็นที่ดูหมิ่นของผู้อื่น ไม่มีใครเชื่อถือถ้อยคำ แม้จะพูดจริงในบางคราว คนอื่นก็เหมาเอาว่า กล่าวเท็จเหมือนกัน ผู้ที่กล่าวคำเท็จเป็นคนฉลาด กล่าวคือ ไม่เผชิญหน้ากับความจริง จึงต้องหลบเลี่ยงความจริง เมื่อได้กล่าวเท็จแล้วก็ต้องคอยประดิษฐ์เรื่องเท็จอยู่ร่ำไป เพื่อให้คนอื่นจับไม่ได้ ต้องลำบาก เพราะคอยจดจำเรื่องคำเท็จ และยังต้องหวาดระแวงห่วงเกรงอยู่เสมอ ไม่มั่นคง ทำทางไม่สง่าผ่าเผย คำเท็จทำให้คนไร้เกียรติยศ

2. คำส่อเสียด (ปิสฺนวาจา) คือ คำส่อเสียดหรือคำพุดยุง โดยนำความข้างนี้ไปบอกข้างโน้น และนำความข้างโน้นมาบอกข้างนี้ เพื่อให้เขาแตกกันด้วยหวังว่า ตนจะเป็นที่รักของผู้นั้น ด้วยอาการอย่างนี้ คำส่อเสียดประกอบด้วยองค์ 5 คือ 1) คนอื่นที่ฟังทำให้แตกกันได้ 2) มีเจตนาในการทำให้เขาแตกกัน 3) ความพยายามอันสืบเนื่องมาจากเจตนา นั้น 4) ผู้รู้ความนั้น

โทษของปิสฺนวาจา (คำส่อเสียด) คำส่อเสียดมีโทษน้อย ถ้าคนที่ถูกทำให้แตกกันมีคุณน้อย และมีโทษมาก ถ้าคนที่ถูกทำให้แตกกันมีคุณมาก เมื่อเขายังไม่แตกกันมีโทษน้อย เมื่อเขาแตกกันมีโทษมาก

3. คำหยาบ (ผรุสฺวาจา) คำหยาบมีลักษณะดังนี้ 1) คำด่า หมายถึง กดให้เขาต่ำกว่าที่เป็นจริง 2) คำประชด หมายถึง ยกให้เขาสูงกว่าที่เป็นจริง 3) คำกระแทกแตกตัน หรือเสียดสี หมายถึง พุดอ้อมให้ผู้ฟัง หรือผู้ที่ถูกพุดถึงรู้สึกตัวด้วยวิธีอันหยาบคาย 4) คำกระทบ พุดถึงสิ่งหนึ่งเพื่อกระทบบุคคลหนึ่ง คำเหล่านี้จะเป็นคำหยาบก็ต่อเมื่อออกมาจากเจตนาที่หยาบของผู้พุด หรือต้องมีเจตนาร้าย พุดเพื่อให้เขาเจ็บใจ เพื่อจะได้สมใจตัวที่มีเจตนาร้ายต่อเขาอยู่แล้ว รวมความแล้ว คำหยาบจะออกมาจากเจตนาร้ายหรือใจที่หยาบ เข้าลักษณะปากร้ายใจดี ใช้ได้ ส่วนใจร้ายปากดีใช้ไม่ได้ แต่คนฉลาดย่อมพยายามให้ดีทั้งปากทั้งใจ

องค์ประกอบของคำหยาบ คือ 1) คนอื่น 2) จิตโกรธ 3) การพุดคำหยาบออกไป ปัญหาว่า การพุดคำหยาบนั้นถึงแม้ว่า จะเป็นการพุดทั้งต่อหน้า และลับหลังล้วนแต่เป็นคำหยาบทั้งสิ้น

โทษของคำหยาบ คำหยาบมีโทษน้อย เพราะคนที่ถูกพุดคำหยาบ มีคุณน้อยคำเช่นนั้น ถ้าพุดกับคนที่มีคุณมากก็มีโทษมาก อีกอย่างหนึ่งคำหยาบที่มีองค์ประกอบไม่พร้อม คือ ไม่ครบทั้ง 3 องค์ มีโทษน้อย ส่วนคำหยาบที่ครบองค์ทั้ง 3 องค์ ศีลกรรมบถขาดมีโทษมาก ส่วนโทษทางโลกนั้นคำหยาบที่ให้โทษที่มองเห็นชัด เช่น เป็นมูลเหตุให้ทะเลาะกัน เบียดเบียนกันประหารกัน จนต้องเสียชีวิตก็มี ต้องขึ้นโรงขึ้นศาล เสียเวลาทำมาหากิน เสียทรัพย์สินเงินทอง คำหยาบทำลายเกียรติยศของผู้พุดและผู้ที่ถูกพุดถึง ทำลายความรู้สึกที่ดีของผู้อื่น ทำลายความสุขความรื่นรมย์ใจของผู้ได้ยินได้ฟัง

4. คำเพ้อเจ้อเหลวไหล (สัมผัปปลาป) คำเพ้อเจ้อเหลวไหล เป็นคำพุดไร้สาระพุดเล่น สรวลเสเฮฮา เป็นคำพุดที่ออกมาจากบุคคลที่มีใจคะนองหรือปรารถนาให้สนุกกัน ท่านจัดเป็นวจีทุจริตเพราะทำให้เสียเวลาไปเปล่า ๆ ไม่ได้รับประโยชน์ของถ้อยคำ เพราะการเจรจาอย่างมั่วเมาประโยชน์ของถ้อยคำ

โทษของสัมผัปปลาป คำเพื่อเจ้อมีโทษน้อยเพราะอาเสวนะน้อย คือ อบรมสังสมน้อย ทำน้อย, มีโทษมาก เพราะอาเสวนะมาก คืออบรมสังสมมาก ทำมาก อนึ่งมีโทษน้อยเพราะคนอื่นมิได้ถือเอาตาม มีโทษมาก เพราะเขาถือเอาตาม หมายความว่าเขาเชื่อ นอกจากนั้น ยังทำให้ผู้พูดเป็นที่เบื้อหน่ายของผู้อื่น เพราะคำพูดของเขาไม่มีค่า ทำให้ตัวผู้พูดไม่มีค่าด้วย คำเพื่อเจ้ออาจเป็นที่พอใจของคนอื่นที่ชอบเพื่อเจ้อด้วยกันบ้าง ชั่วครู่ชั่วคราว แต่ก็ไม่วายนึกดูหมิ่นอยู่ในใจ สู้คำพูดสุภาพมิได้ มีผลประโยชน์ยิ่งขึ้น

สรุป ศีลข้อที่ 4 คือ เจตนาเว้นจากการพูดเท็จ คำพูดที่ไม่ตรงกับความจริง แต่เจตนา กล่าวให้เป็นจริง ทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิด ศีลข้อนี้เน้นไม่ทำให้ทำลายประโยชน์อันพึงมีพึงได้ของกันและกัน ด้วยการใช้วาจาโกหก พูดเท็จ ใส่ความ สร้างความน่าเชื่อถือให้กับตนเอง แล้วโยนความผิดให้กับอีกฝ่าย และมีลักษณะมุ่งเน้นให้มนุษย์รักษาคำสัตย์ พูดจริงทำจริงต่อกันเพราะจะนำสังคมไปสู่ความเจริญและความสงบสุข

5. การเว้นจากการเสพสุราและยาเสพติด เป็นการเบียดเบียนตนเอง และผู้อื่นสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. บุคคลที่ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พูดเท็จ มีจิตพยายามเมื่อเขาตายไปแล้วยอมเกิดในทุคติ
2. บุคคลบางคน ถึงแม้จะเป็นผู้ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกามพูดเท็จ มีจิตพยายาม เมื่อเขาตายไปแล้วยอมไปเกิดในสุคติภูมิก็มี
3. บุคคลบางคนเป็นผู้เว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกามพูดเท็จ มีจิตไม่พยายาม เมื่อเขาตายไปแล้วยอมไปเกิดในสุคติภูมิก็มี
4. บุคคลบางคน ถึงแม้จะเป็นผู้เว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พูดเท็จ มีจิตพยายาม เมื่อเขาตายไปแล้วยอมไปเกิดในทุคติสำหรับการให้ผลด้วยการส่งไปเกิดในสุคติหรือทุคติ (ม.อ. 14/289-303/351-362)

สรุป ศีลข้อที่ 5 คือ เจตนาเว้นจากการดื่มน้ำเมา คือ สุราเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ศีลข้อนี้มีลักษณะมุ่งเน้นให้มนุษย์รักษาสติสัมปชัญญะ ระลึกรู้ว่ากำลังคิด กำลังพูด กำลังทำอะไรอยู่ โดยการไม่ดื่มหรือไม่เสพของมีนเมาทุกชนิด อันเป็นเหตุให้เกิดความประมาทแล้วพลาดไปทำผิดศีลทั้ง 4 ข้อที่ได้กล่าวไปแล้ว ซึ่งศีลข้อนี้นับว่าเป็นศีลข้อที่มีความสำคัญมากที่สุดในศีลทั้ง 5 ข้อ

ทั้งนี้ ศีล หรือเรียกอย่างเต็ม ๆ ว่า อริศีลสิกขา หมายถึง สิกขา คือ ศีลอันยิ่งหรือข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมในทางความประพฤติอย่างสูง เป็นการอบรมความประพฤติ ระเบียบวินัย ให้มีสุจริตทางกาย วาจา และอาชีพ ด้วยการสำรวมหรือสังวรระวัง ไม่ล่วงละเมิด ข้อที่พระพุทธเจ้าทรงห้ามและทำตามสิกขาบทที่ทรงบัญญัติ ท่านกล่าวไว้ว่า ศีลเป็นวิติกมปหาน เป็นเครื่องละวิติกมกิเลส คือ กิเลสอย่างหยาบที่เป็นเหตุให้ล่วงละเมิดออกมาถึงกาย วาจา ทำให้เกิดอานิสงส์ คือ

อวิปปฏิสาร หมายถึง ไม่มีความเดือดร้อน ความร้อนใจ ซึ่งตรงกับความหมายอย่างหนึ่งของศีล คือ ความเย็นเพราะได้สำรวมระวังปิดกั้นบาป อกุศล ไม่ให้เกิด จึงมีกายวาจาที่สงบ ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนเมื่อตั้งอยู่ในศีล ย่อมไม่มีวิปปฏิสาร เพราะอวิปปฏิสารนี้ จึงเกิดความปราโมทย์ จึงเกิดปิติ จึงเกิดปลื้มปิติ เพราะกายมีปลื้มปิติ จึงมีสุข จิตจึงเบาสบาย เป็นความตั้งงามในเบื้องต้น ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการเจริญสมาธิ หรือ อธิจิตต ลึกซึ้งต่อไป (พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตฺโต, 2543: 603 – 619)

นอกจากนี้ยังพบว่า ในการแบ่งศีลออกเป็นหลายประเภทแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

จาริตศีล คือ การทำตามสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติ ไว้ว่า พระภิกษุพึงกระทำ อภิสมา

จาริกวัตร คือ ธรรมเนียมเกี่ยวกับมารยาทและความประพฤติอันดีงาม

วาริตศีล คือ การไม่ทำข้อที่พระพุทธเจ้าทรงห้าม

สิ่งใดควรกระทำทางกายและวาจา เป็นจาริตศีล สิ่งใดไม่ควรกระทำทางกายและวาจา เป็นวาริตศีล บุคคลรักษาจาริตศีลได้ด้วยศรัทธาที่ประกอบความเพียร รักษาวาริตศีลไว้ได้ด้วยศรัทธาที่ประกอบด้วยสติ (สมาคมศูนย์คันทว่าทางพระพุทธศาสนา พระวิสุทธิมคค์ 2521: 26)

เมื่อมีความเลื่อมใสในพระรัตนตรัย จะช่วยเร่งให้ปฏิบัติรักษาศีลแห่งตนโดยเคารพ ไม่ล่วงละเมิดศีล ด้วยมีความจงรักภักดี เคารพในสิกขาบท อันเป็นพระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้ เคารพต่อพระพุทธเจ้าเป็นศาสดา เคารพต่อพระสงฆ์ ทั้งในฐานะที่เป็นอาจารย์ และในฐานะที่เป็นสังคมแห่งความตั้งงาม ไม่ควรแก่การสร้างความเสี่ยง ด้วยการละเมิดศีลอันเป็นข้อปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน ที่ก่อให้เกิดความสงบสุขและความตั้งงามในสังคม

การที่พุทธศาสนิกชนมีศรัทธา รับเอาพระรัตนตรัยเป็นสรณะทำการรับศีลและปฏิบัติว่าจะปฏิบัติตามนั้น ด้วยมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระรัตนตรัยอยู่ มีความศรัทธาในกุศลธรรม คือ ศีล ศรัทธาจะเป็นเหมือนร่องไหลประจำของกระแสความคิด หากเมื่อได้รับรู้อารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่เกินกำลังของศรัทธาที่มีอยู่ กระแสความคิดก็จะวิ่งเล่นไปตามร่องหรือแนวทางที่ศรัทธาเตรียมไว้ ทำให้ไม่คิดไปในทางอื่นหรือทางที่ผิดศีลธรรม การฝึกอบรมตนในระดับศีลนี้ศรัทธามีบทบาทสำคัญมาก สำหรับผู้ที่ยังไม่เกิดปัญญา เห็นโทษของการล่วงละเมิดศีล เห็นอานิสงส์ของการมีศีล ผู้ที่ยังไม่หมดกิเลส ศีลจะดำรงอยู่ได้ดีด้วยศรัทธา แต่เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนจนถึงระดับปัญญา ศรัทธานั้น ควรเป็นศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญา เพราะหากอาศัยศรัทธาที่ไม่ประกอบด้วยปัญญา ก็อาจมีโทษมาก กลายเป็นตัวขัดขวางการสร้างปัญญาเสียเอง นอกจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว ในวัตรอุปัชฌายะ ยืนยันถึงขณะเมื่อใกล้ตายว่า “เมื่อจิตเศร้าหมองย่อมเข้าถึงทุกคติ เมื่อจิตไม่เศร้าหมองย่อมเข้าถึงทุกคติ” (ม.มู. 12/70/56)

3.3 การปลูกฝังเรื่องศีลแก่วัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยที่สำคัญ เพราะเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตมนุษย์ เนื่องจากเป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรงและโดยสภาพทั่วไป วัยรุ่นมักจะละเลยต่อศาสนา เพราะชีวิตของเขา กำลังสนุกสนานโลดโผนการพาตัวเข้าศึกษาธรรม หรือปฏิบัติทางศาสนาจึงเป็นการฝืนจากความต้องการของเขา การที่เราจะใช้ศาสนาเป็นเครื่องช่วยในการแก้ปัญหาของวัยรุ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักของศีล ซึ่งถือเป็นขั้นแรกในการขัดเกลาจิตใจ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนของวัยรุ่น ให้เป็นไปตามทางที่ถูกที่ควร ตรงกับความเปลี่ยนแปลงของการปลูกฝังหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับ ส. ศิวลักษณ์ (2525: 213) กล่าวว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย มาเป็นเวลาช้านาน อาจกล่าวได้ว่า หลักธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้หยั่งรากลึกลงในแผ่นดินไทย เป็นระยะเวลายาวนาน ดังนั้นการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนา มาแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม จึงเป็นเรื่องปกติธรรมดาของสังคมไทย แม้ปัญหาวัยรุ่นก็เช่นเดียวกัน สามารถนำหลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนา มาใช้ในการแก้ปัญหา หรือเสริมสร้างการปลูกฝังคุณธรรมและศีลธรรมได้ดี กล่าวคือ หากวัยรุ่นได้รับการปลูกฝังคุณธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาแล้ว ย่อมห่างจากการกระทำความชั่ว อันจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่สังคมได้ ดังที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชหัตถเลขาไปยังสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (อ้างอิง) มีใจความ ดังต่อไปนี้

“การเรียนการสอนในโรงเรียน ทั้งในกรุงและหัวเมืองจะต้องให้มีขึ้น ให้มีความวิตกไปว่า เด็กชั้นหลังจะห่างเหินจากศาสนา จนเลยเป็นไม่ธรรมในใจมากขึ้น เมื่อเป็นเช่นนั้นจะถือว่า เหมือนอย่างทุกวันนี้ คนที่ไม่รู้อะไรก็มีมาก ต่อไปภายหน้าถ้าเป็นคนที่ได้เล่าเรียน คงจะประพฤติตัวดีกว่า คนที่ไม่ได้เล่าเรียนนั้นหาถูกไม่ คนที่ไม่มีธรรมเป็นเครื่องดำเนินตามคงจะหันไปหาทางทุจริตโดยมาก ถ้ารู้หน่อยก็โกงไม่ใคร่คล่องตาโกงไม่สนิท ถ้ารู้มากก็โกงคล่องขึ้นและโกงพิสดารมากขึ้น การที่หัดให้รู้อ่านอักขรวิธีไม่เป็นเครื่องฝึกหัดให้คนดีและชั่ว เป็นแต่ได้วิธีสำหรับจะเรียนความดีความชั่วได้คล่องขึ้น”

ปัจจุบันนี้วัยรุ่นมีการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนาที่แตกต่างไปจากวัยรุ่นในอดีตคือ การทำธุระส่วนตัวอยู่กับบ้านทำงานบ้านหรือไปเที่ยวกับเพื่อนฝูง ซึ่งต่างจากวัยรุ่นในอดีตที่มักจะทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์และปฏิบัติธรรมที่วัดแต่ปัจจุบันวัยรุ่นมีความเห็นว่า การปฏิบัติตนในพระพุทธศาสนานั้น เป็นเรื่องของผู้ใหญ่ส่วนความรู้ที่เกี่ยวกับศาสนาวัยรุ่นจะไม่สนใจเนื่องจากไม่สนุก ไม่น่าสนใจ และไม่มีศรัทธาที่จะศึกษา

การศึกษาที่สำคัญต้องเป็นเครื่องมือเพื่อฝึกให้คนเป็นคนดีและสิ่งต่าง ๆ นี้ เป็นหน้าที่ที่สำคัญของสถาบันต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันครอบครัว ดังที่ ดำรง ประเสริฐกุล (2542: 73) พบว่า การปฏิบัติตนของวัยรุ่นในปัจจุบันนี้ ได้รับการถ่ายทอดจากครอบครัวและที่สำคัญคือ ครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการสอนศีลธรรม หากครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมแล้ว นักเรียนสถาบันการศึกษานั้น ย่อมจะซึม

ขับและเลียนแบบเจตคติอันดีงามของครูอาจารย์ ทำให้นักเรียนมีศีลธรรมตามไปด้วย ในทางตรงกันข้ามหากครูอาจารย์ไม่มีศีลธรรม นักเรียนย่อมไม่มีศีลธรรมทำให้ผลการวิจัยที่ศึกษา คือ

1. ศีลธรรมของครูที่สอนในโรงเรียนนอกเขตวัดกับศีลธรรมของครูที่สอนในโรงเรียน ในเขตวัดไม่แตกต่างกัน

2. ครูระดับต่ำกว่าอนุปริญาที่มีหิริ-โอตตัตถะ สูงกว่าครูปริญา ครูอนุปริญยากับครูต่ำกว่าอนุปริญยามีสติ-สัมปชัญญะสูงกว่า ครูปริญา ครูอนุปริญาและครูปริญยามีเหตุผลประกอบการทำดีถูกต้องมากกว่าครูต่ำกว่าอนุปริญา

3. ครูที่สอนวิชาเฉพาะด้านมีศีลธรรมสูงกว่าครูที่สอนทุกวิชาละกัน

4. ครูที่มีศีลธรรมสูงมีความรัก ห่วงใย และมุ่งหวังให้การศึกษาแก่นักเรียนทั้งทางด้านวิชาการและศีลธรรม ตลอดจนมีเจตคติเป็นแบบอย่างแก่ศิษย์ด้วย

5. ครูสอนวิชาศีลธรรมที่มีอายุ 19 – 31 ปี ในโรงเรียนนอกเขตวัด สามารถปลูกฝังศีลธรรมให้แก่นักเรียนได้ถูกหลักมากกว่าครูที่สอนวิชาอื่น

กล่าวได้ว่า ปัจจุบันครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษา ยังไม่สามารถปลูกฝังศีลธรรมให้แก่วัยรุ่นได้อย่างเต็มที่ สาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะครูอาจารย์มีภาระหน้าที่รับผิดชอบหลายด้าน ไม่ได้รับผิดชอบเฉพาะงานสอนเพียงอย่างเดียว สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2533: 5-7) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของครูในปัจจุบัน พบว่า ลักษณะงานของครูมี 3 ประเภท คือ ลักษณะงานสอน ลักษณะงานสนับสนุนงานสอน และลักษณะงานอื่น

สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ล้วนแต่มีผลต่อการได้รับความรู้ในด้านศีลธรรม อันเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้เพื่อนำมาใช้เป็นทักษะของการปฏิบัติตนได้นอกจากในเรื่องลักษณะงานของครูที่มีผลต่อการถ่ายทอดคุณลักษณะด้านศีลธรรมแก่นักเรียนแล้วยังพบว่า การที่ครูอาจารย์จะให้ความสนใจเฉพาะนักเรียนที่เรียนดีก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูอาจารย์ละเลยนักเรียนคนอื่น ๆ ทำให้การปลูกฝังศีลธรรมไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันสถาบันการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังศีลธรรมในการปฏิบัติตนให้แก่วัยรุ่น เพราะสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่มีความใกล้ชิดกับวัยรุ่นมากกว่าสถาบันอื่น ๆ ดังนั้นโครงการปลูกฝังศีลธรรมในปัจจุบันจึงมีเป้าหมายหลักที่สถาบันการศึกษา หรือดำเนินการผ่านทางสถาบันการศึกษา เช่น การปลูกฝังโดยสอดแทรกไว้ในเนื้อหาวิชาด้านพระพุทธศาสนา ซึ่งก็ให้ผลดีได้ในระดับหนึ่ง ในส่วนของผู้ทำการวิจัยเห็นว่าถึงแม้ว่าการปลูกฝังคุณธรรมดังกล่าวในเนื้อหาวิชาการศึกษาหรือการเปิดการแข่งขันการตอบปัญหาทางพระพุทธศาสนา เช่น การแข่งขันการตอบปัญหาเพชรยอดมงกุฏ เป็นต้น แต่ก็ยังมีข้อควรปรับปรุงแก้ไขอยู่บ้าง เมื่อสอบถามทั้งนักเรียน และอาจารย์ผู้สอนซึ่งต่างก็มีความเห็นตรงกันว่า ถึงแม้ว่าเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนามีคุณค่าในการพัฒนาจิตใจ และสามารถยึดเหนี่ยวจิตใจให้อยู่ในศีลธรรมโดยสามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน แต่นักเรียนกลับไม่เห็นด้วยกับวิธีการสอนแบบบรรยายที่อาจารย์นิยมใช้ในปัจจุบันเพราะเห็นว่า การเรียนการสอนดังกล่าวเน้นในเรื่องความจำมากกว่าความเข้าใจและการนำไปใช้จริง ซึ่งวิธีที่นักเรียนเห็นว่าเป็นวิธีที่เหมาะสมคือ การอภิปราย

วิพากษ์วิจารณ์จากสถานการณ์ปัจจุบัน โดยนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาเป็นพื้นฐานของการวิเคราะห์วิจารณ์

มาลี ฤทธิรักษา (2531: 90 – 104) กล่าวว่า ได้ทำการศึกษาระดับคุณธรรมของนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสายสามัญ และนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสายอาชีพพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ มีคุณธรรมในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 กล่าวคือ คุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญโรงเรียนสุราษฎร์ธานีกับโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานีอยู่ในระดับเหนือกฎเกณฑ์ แต่คุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพที่เรียนในวิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี และวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานีอยู่ในระดับตามกฎเกณฑ์ คุณธรรมกับการเลือกสายการเรียน จึงมีความสัมพันธ์กันในทางบวกคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ จะมีคุณธรรมสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ

แสง จันทร์งาม (2531: 5) กล่าวว่า เนื่องจากปัจจุบันสังคมไทยได้พัฒนาเป็นสังคมเมืองซึ่งมีความสลับซับซ้อน ปรากฏมีสถานเริงรมย์ให้วัยรุ่นใช้เป็นแหล่งมั่วสุมอยู่ทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นโรงแรมหรู บาร์ คอฟฟี่ชอป และอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งผิดกับวัยรุ่นในอดีตที่จะรวมกลุ่มกันเล่นหรือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัด พ่อแม่จะพาเด็กผู้ชายไปเรียนหนังสือกับพระที่วัด เป็นต้น วัยรุ่นไทยในอดีตจึงมีความสนใจและผูกพันอยู่กับธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากกว่าวัยรุ่นไทยในปัจจุบันอีกประการหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นไทยในปัจจุบันขาดความสนใจในหลักธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็คือ การขาดต้นแบบผู้ที่สนใจในพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง เช่น การที่บุคคลในครอบครัวไม่สนใจไปฟังเทศน์ที่วัด วัยรุ่นก็ย่อมจะขาดความสนใจในการไปฟังเทศน์เช่นกัน ประกอบกับวัยรุ่นส่วนใหญ่เห็นว่า ศาสนาเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ มาสนุก และเหมาะกับผู้ใหญ่เท่านั้น จึงทำให้วัยรุ่นไทยขาดความสนใจในธรรมะเท่าที่ควร

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2533: 5 – 7) ได้ศึกษา สภาพการปฏิบัติงานของครูในปัจจุบันพบว่า ลักษณะงานของครูมี 3 ประเภท คือ ลักษณะงานสอน ลักษณะงานสนับสนุนงานสอน และลักษณะงานอื่นสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่มีผลต่อการได้รับความรู้ในด้านศีลธรรมอันเป็นสิ่งทำให้เกิดการเรียนรู้เพื่อนำมาใช้เป็นทักษะของการปฏิบัติตนได้ นอกจากนี้ในเรื่องลักษณะงานของครูที่มีผลต่อการถ่ายทอดคุณลักษณะด้านศีลธรรมแก่นักเรียนแล้วยังพบว่า การที่ครูอาจารย์จะให้ความสนใจเฉพาะนักเรียนที่เรียนดีก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูอาจารย์ละเลยนักเรียนคนอื่น ๆ ทำให้การปลูกฝังศีลธรรมไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2535: 485) กล่าวว่า ปัญหาเรื่องศีลธรรมในสังคมว่า สังคมไทยเสื่อมโทรมมากด้านศีลธรรม เพราะเราปล่อยปละละเลยมานานจนปัญหารุนแรงมาก จึงแก้ไขจึงเป็นการยากที่จะแก้ไขได้ ยกตัวอย่างว่า มีปัญหาอาชญากรรมมาก เช่น การฆ่ากันตาย เมืองไทยมีชื่อเสียงมากในเรื่องฆ่ากันตาย มากขนาดเข้าสถิติโลกและดูเหมือนว่าจะเป็นอันดับสองของโลก และปัญหาอบายมุขประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอบายมุขแพร่หลายในด้านต่าง ๆ มากเหลือเกิน การติดยาเสพติดก็ระบาดทั่วไป โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่น ถ้าเอามาพิจารณาตามหลักศีลธรรม

โดยเอาศีลห้าเป็นเกณฑ์วัด ก็จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยของเราเป็นประเทศที่ปัจจุบันขาดศีล 5 มากจนแทบจะพูดได้ว่าเป็นประเทศไทยที่ไร้ศีล ในข้อปาณาติบาตนั้นต้องพูดถึงสัตว์มนุษย์ก่อน คำว่า สัตว์ในภาษาบาลี มีความหมายกว้าง คือ มิใช่หมายถึง เฉพาะสัตว์เดรัจฉาน ความจริงคำว่า “สัตว์” ในภาษาบาลีพอพูดถึงก็หมายถึง “มนุษย์” ก่อนอื่นเลยแล้ว จึงจะไปถึงสัตว์อย่างอื่นมนุษย์ เป็นสัตว์ลำดับที่หนึ่ง อันดับแรกแต่เป็นสัตว์ที่ต่อมาได้เรียกกันว่า เป็นสัตว์ประเสริฐกว่ากันไปก็ไม่ว่าตอนนี่ประเสริฐ หรือไม่ประเสริฐเพราะไม่ค่อยจะมีศีลเสียแล้ว ส่วนศีลข้อที่ 2 “อกินนาทาน” อาชญากรรมด้านที่เกี่ยวกับการลักขโมยอะไรต่าง ๆ ตลอดจนการคอร์รัปชันก็แพร่หลายส่วนสาม ข้อห้าคือ “กาเม, มุสา, สุรา” ก็ระบาดทั่วไปหมดแปลว่า ปัญหาสังคมเราที่พรรณนากันไปไม่รู้จักจบสิ้น ถ้ามาฆัวพูดเรื่องรายละเอียดปัญหาจริยธรรมก็คงไม่ต้องทำอะไรอย่างอื่น ก็ได้แต่พูดถึงปัญหากันอยู่เอง

ปัญหาเรื่องการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 นับเป็นปัญหาที่เป็นส่วนที่สำคัญ และใกล้ตัวมากที่สุดประการหนึ่ง ซึ่งหากว่าผู้ที่ไม่ปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 แล้วยอมจะก่อให้เกิดปัญหาทั้งต่อตนเอง ครอบครัวสังคมและประเทศชาตินอกจากครอบครัวจะมีบทบาทที่สำคัญต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่นแล้วยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

อลงกรณ์ ปรีฑูณพงศ์ (2540: 3) ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาในการปฏิบัติตนของวัยรุ่นไว้ว่า โครงสร้างทางสังคมจะซับซ้อนมากขึ้น มีการย้ายถิ่นจากชุมชนชนบท นำสู่ชุมชนเมืองเกิดอาชีพหลากหลายในสังคม เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท มีการรวมกลุ่มระหว่างผู้ที่มีปัญหาและกลุ่มที่มีประโยชน์ ในขณะที่เดียวกันโครงสร้างของครอบครัว มีขนาดเล็กลง ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นไปในทางลบ มีความห่างเหินระหว่างพ่อ แม่ ลูก เพราะสตรีจะทำงานนอกบ้านมากขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยม และทัศนคติ คนจะมีค่านิยมยกย่องวัตถุและเงินตรามากขึ้น เกิดลัทธิบริโภคนิยมเพื่อมาเสริมอำนาจบารมีของตน มีความขัดแย้งระหว่างค่านิยมเก่ากับค่านิยมใหม่ สถาบันศาสนาอ่อนแอลง พระส่วนใหญ่ไม่สามารถเป็นที่พึ่งทางใจของชาวบ้านได้แต่ประกอบพิธีกรรมตามประเพณีนิยมโดยไม่เข้าใจความหมาย และคุณค่าทั้งผู้ให้และผู้รับความอ่อนแอของการปกครองพระสงฆ์ ความอ่อนแอของการศึกษาของพระสงฆ์ และความหย่อนยานในข้อวัตรปฏิบัติของสมณะ และกระแสพุทธพาณิชย์ ล้วนทำให้พระพุทธศาสนาเสื่อมถอยคนขาดศีลธรรมและจริยธรรม หันไปยึดถือกลุ่มนิกายต่าง ๆ และมีการนับถือไสยศาสตร์ต่างๆ มากขึ้นอันเป็นผลจากการเสื่อมศรัทธาในศาสนา ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีที่ตึงตามวิถีชีวิต และภูมิปัญญาไทย ซึ่งเป็นรากฐานของสังคมวัฒนธรรมไทยถูกละเลยและมองข้าม เพราะเด็กเยาวชนรุ่นใหม่เห็นว่าเป็นสิ่งล้าสมัยไม่เห็นคุณค่าในทางตรงกันข้าม จะเห็นตึงตามกับวัฒนธรรมตะวันตกโดยมุ่งเลียนแบบตามสมัยนิยมอย่างไม่รู้ความหมายไม่รู้จักคุณค่า ขณะเดียวกัน ศิลปวัฒนธรรมไทยโบราณสถาน ถูกนำมาใช้เพื่อสนองต่อธุรกิจการท่องเที่ยวการบริหารในแง่มุมต่าง ๆ เป็นสินค้าวัฒนธรรมเพื่อผลประโยชน์ธุรกิจมากขึ้น บุคลิกลักษณะของคนไทยจะเปลี่ยนแปลงไปคนรุ่นใหม่จะมีความทะเยอทะยาน มีเจตคติการแข่งขันสูง คนจะละเลยมองข้ามระเบียบวินัย ถ้าสังเกตสังคมไทยจากภายนอกจะเห็นว่า มีระเบียบวินัย แต่เมื่อพิจารณาดูอย่างลึกซึ้งแล้วจะพบว่า คนไทยมิได้ใส่ใจที่

จะปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบวินัยโดยอ้างว่าต้องการเสรีภาพเป็นประชาธิปไตย เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม อันเป็นผลเนื่องมาจากการพัฒนาประเทศ เพื่อสู่สังคมอุตสาหกรรม ทำให้นาครคคนไทยจะนับถือและให้ความศรัทธาในวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมากขึ้นคนรุ่นใหม่จะดูถูกวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวบ้าน สร้างปัญหาวิกฤติการณ์ใหม่เน้นการอาทิกการสูญเสียความเข้าใจและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น เนื่องจาก “วัฒนธรรมกรุงเทพฯ” หรือวัฒนธรรมเมืองหลวง ซึ่งรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาผสมผสานมีอิทธิพลแผ่กระจายครอบงำไปทั่วประเทศ

ในปัจจุบัน มีโครงการต่าง ๆ มากมายที่ปลูกฝังศีลธรรมให้แก่วัยรุ่นที่บุคคลและสถาบันที่เกี่ยวข้องจัดให้มีขึ้นในประเทศไทย ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. โครงการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์
2. โครงการพัฒนาเยาวชนภาคฤดูร้อนของมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
3. โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
4. โครงการประกวดแต่งหนังสือธรรมะเรื่องหัวใจพระพุทธศาสนา
5. โครงการค่ายศีลธรรมของท่านปัญญานันทภิกขุ
6. โครงการปลูกฝังศีลธรรมแก่วัยรุ่นด้วยการปฏิบัติกัมมัฏฐานของวัดอัมพวัน จังหวัด

สิงห์บุรี

7. โครงการจัดป่ายคติธรรมในโรงเรียน
8. โครงการจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน
9. โครงการสามเณรใจเพชร
10. โครงการตอบปัญหาธรรมะทางก้าวหน้าของชมรมพุทธศาสตร์สากลในอุปถัมภ์สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์
11. โครงการแข่งขันการตอบปัญหา เพชรยอดมงกุฏ

โครงการการปลูกฝังศีลธรรมให้แก่วัยรุ่นเป็นการสร้างความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาให้เกิดแก่วัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ไม่ค่อยจะสนใจหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา การปลูกฝังจริยธรรมให้แก่วัยรุ่นต้องใช้วิธีการที่เหมาะสม

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระภาสิต สุขวรรณดี (2547) ศึกษาการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาภาคสมทบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยในพระราชูปถัมภ์ พบว่า นักศึกษามีความสัมพันธ์ในครอบครัวในระดับสูง แต่มีความสนใจในพระพุทธศาสนา มาก แต่มีการศึกษาหลักธรรมในวันอาทิตย์มีน้อย ส่วนความสนใจในพระพุทธศาสนาและการศึกษาหลักธรรมบางข้อมีความสัมพันธ์กับการรักษาศีล 5 คือ 1. การพูดคุยหรือสนทนาธรรมกับเพื่อน ๆ 2. มีโอกาสไปพักที่

วัดและอยู่ปฏิบัติธรรม 3. ศึกษาธรรมจากหลักสูตรพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 4. ศึกษาธรรมจากโครงการเข้าค่ายคุณธรรม และ 5. ศึกษาธรรมจากการอ่านหนังสือธรรมะและสิ่งตีพิมพ์

นภาพร นิตติภรณ์ชัย (2548) ศึกษาเจตคติการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2548 จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ ขณะที่ศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อเจตคติการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนปัจจัยสนับสนุน คือ ความสนใจในพระพุทธศาสนาบางข้อ คือ การฟังเทศน์ทางวิทยุและโทรทัศน์เป็นประจำ และการพูดคุยหรือสนทนาธรรมกับเพื่อน ๆ หรือบุคคลอื่น การเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาบางข้อ คือ การเข้าร่วมโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และการเป็นสมาชิกชมรมพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กับเจตคติการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

เสาวรีย์ ตะโพนทอง และคณะ (2548) ศึกษาเจตคติการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนิสิตนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษารัฐบาลในกรุงเทพฯ พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องความหมายของศีล และรู้ว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการละเมิดศีล 5 โดยจะรับรู้เรื่องศีล 5 จากสื่อโทรทัศน์มากกว่าสื่ออื่น ๆ ส่วนเจตคติการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน นิสิตนักศึกษาจะละเมิดศีลข้อ 1 เพราะต้องตบยุงหรือแมลงที่มารบกวน ละเมิดศีลข้อ 2 โดยทุจริตในการสอบ ลอกการบ้านหรือรายงานของเพื่อน ละเมิดศีลข้อ 4 โดยเล่าเรื่องไม่ตรงกับความจริงต่อพ่อแม่ และละเมิดศีลข้อ 5 โดยดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สำหรับศีลข้อ 3 พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยละเมิดหรือนาน ๆ ครั้งจึงจะทำผิดศีลข้อนี้ เพราะนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่จะรัก และซื่อสัตย์ต่อแฟนสำหรับความแตกต่างทางเจตคติการนำศีล 5 ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน พบว่า เพศชายจะละเมิดศีลข้อ 3 มากกว่าเพศหญิง และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างศีลทั้ง 5 ข้อมีความสัมพันธ์กับทางบวกทุกข้อ

พระมหาทรงวุฒิ ชูพิน (2548) ศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องศีล 5 ของผู้กระทำผิดในเรือนจำกลาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า 1. ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ได้ยินคำตักเตือนคำสั่งสอนเรื่องศีล 5 แต่ไม่ครบทั้ง 5 ข้อ และจากการศึกษายังพบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการกระทำผิดศีลข้อ 1 และการกระทำผิดศีลข้อ 3 เป็นการกระทำผิดที่ร้ายแรง 2. ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการทำผิดศีลข้อ 5 ควรให้อภัยมากที่สุด นอกจากนี้ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าหากมีการยินยอมให้มีการละเมิดศีลแต่ข้อใดนั้น ควรให้มีการละเมิดศีลข้อที่ 1 แต่ต้องเป็นกรณีที่ทำเพื่อป้องกันตนเองจากผู้อื่นที่จะทำร้ายเท่านั้น และ 3. ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการปฏิบัติตามศีล 5 เป็นสิ่งที่ปฏิบัติตามได้ยากที่สุด เช่น ศีลข้อที่ห้ามดื่มสุราเมรัย เพราะว่าเป็นสิ่งที่รัฐบาลอนุญาตให้จำหน่ายได้ และในสังคมก็ใช้เป็นเครื่องดื่มในการสังสรรค์ระหว่างเพื่อนฝูง หรือเพื่อติดต่อบุคคลต่าง ๆ และผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นสิ่งกระตุ้นให้มีการละเมิดศีลข้ออื่น ๆ

มนตรี คู่ควร (2548) ศึกษาเจตคติการปฏิบัติตามศีลข้อที่ 5 ของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พบว่า เพศ ขณะที่กำลังศึกษา การพักอาศัยในปัจจุบัน สถานภาพของบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติการปฏิบัติศีลข้อที่ 5 ใน

ชีวิตประจำวัน ส่วนความรู้ความเข้าใจไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติการปฏิบัติตามศีลข้อที่ 5 ของนักศึกษาเช่นกัน และนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าศีลข้อที่ 5 เป็นข้อที่สำคัญมากเพราะถ้าละเมิดข้อนี้แล้ว จะทำให้ละเมิดข้ออื่นด้วย นอกจากนี้จะส่งผลการเรียนตกต่ำ ทำให้เสียสุขภาพเกิดโรคต่าง ๆ ตามมามากมาย เสียบุคลิกภาพ จิตใจไม่ปกติ อารมณ์แปรปรวนฉุนเฉียวได้ง่าย

อธิฐาน พุทธศิลป์ศักดิ์กุล (2549) ศึกษาวิจัยตามศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรักษาศีลข้อ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ศีลข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ ศีลข้อ 3 เว้นจากการประพฤตินอกใจในกาม และศีลข้อ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัย ระดับมากที่สุด ส่วนการรักษาศีลข้อ 4 เว้นจากการพูดปดอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการรักษาศีลห้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นคือ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ ไม่มี ความสัมพันธ์กับการรักษาศีล 5

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น ผู้วิจัยมีขั้นตอนดำเนินการตามลำดับ ดังนี้ คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นวัยรุ่นนักเรียนโรงเรียนกุญชรพิทยาราม วิทยาคม ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1,374 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ วัยรุ่นนักเรียนโรงเรียนกุญชรพิทยาราม วิทยาคม ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 300 คน ที่ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของ เครซี่ และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน จากนั้นจึงทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยการเทียบสัดส่วน ได้นักเรียนชั้นละ 100 คน จากนั้นจึงสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น

การสร้างเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้า ตำรา เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อรวบรวมข้อมูลและหารายละเอียดต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2. นำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

2.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนวัยรุ่นที่เกี่ยวกับเพศ ระดับชั้นเรียน ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียน

2.2 แบบสอบถามเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ซึ่ง ประกอบด้วย อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์ประจำ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ ดร.รณิดา เขยชุ่ม อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามในแต่ละด้านเป็นรายข้อ

4. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาไปปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try – out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) กับนักเรียนโรงเรียนกุหลาบวิทยาลัยราชวินิตฯ จำนวน 30 คน

5. จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นแบบวัดเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach, 1970 : 161) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.946 และได้ค่าความเชื่อมั่นในแต่ละด้านดังนี้

5.1 ด้านความรู้ความเข้าใจต่อหลักศีล 5 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.946

5.2 ด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.946

5.3 ด้านแนวโน้มของพฤติกรรมต่อหลักศีล 5 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.944

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งแล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าและเตรียมแบบสอบถามเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2555
2. เดินทางไปโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคมและขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เพื่อขอความร่วมมือ ในการตอบแบบสอบถามจากการนักเรียนวัยรุ่นโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม
3. ผู้วิจัยเดินทางไปติดต่อที่โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 ชุด ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2555 และการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเก็บคืนด้วยตนเอง
4. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากนักเรียนโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม โดยอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ จำนวน 300 ชุด คิดเป็นแบบสอบถามที่ได้รับคืนร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับถัดไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนการจัดกระทำข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนเจตคติของวัยรุ่นตามเกณฑ์ของจอห์น ดับเบิลยู เบส (พระพิทยา เสวกพันธุ์, 2545: 10 ; อ้างอิงจาก John, W. Best. 1964) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายความว่า มีเจตคติมาก
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายความว่า มีเจตคติก่อนข้างมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายความว่า มีเจตคติปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายความว่า มีเจตคติก่อนข้างน้อย
คะแนนเฉลี่ย 0.01 – 1.49	หมายความว่า มีเจตคติน้อย

1.2 เปรียบเทียบเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น โดยจำแนกตามเพศ ระดับชั้น ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการสนับสนุนกิจกรรมทางในโรงเรียน โดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) โดยเสนอเป็นตารางพร้อมทั้งบรรยายประกอบตารางการวิเคราะห์ทั้งหมดกระทำโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) ได้แก่

ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

$$P = \text{ร้อยละ}$$

$$f = \text{ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ}$$

$$N = \text{จำนวนความถี่ทั้งหมด}$$

2.1.2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต หรือค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ได้แก่

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$\bar{x} = \text{มัชฌิมเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด}$$

$$N = \text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}$$

2.1.3 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D = \sqrt{\frac{\sum f(x - \bar{x})^2}{N}}$$

$$S.D = \text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน}$$

$$f = \text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน}$$

$$x = \text{จุดกึ่งกลางชั้น}$$

$$\bar{x} = \text{มัชฌิมเลขคณิต}$$

$$N = \text{จำนวนข้อมูล}$$

$$\sum = \text{ผลรวมของข้อมูล } \sum f(x - \bar{x})^2$$

2.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความแปรียบเทียบ

วิเคราะห์การเปรียบเทียบเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น โดยการทดสอบค่าที่ (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

2.2.1 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าที (t - test)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$ = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

s_1^2, s_2^2 = ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

n_1, n_2 = จำนวนกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

2.2.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้ค่าเอฟ (F - test) (One - way

ANOVA) โดยใช้สูตร

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

F = ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution

MS_b = ผลรวมกำลังสองเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม (Between Mean Square)

MS_w = ผลรวมกำลังสองเฉลี่ยภายในกลุ่ม (Within Mean Square)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่นนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ อักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลข้อมูล จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแหล่งข้อมูล
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา (t-test)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา (F-test)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกี่ยวกับเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น โดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งหมด 3 ตอนตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การแจกแจงความถี่ และร้อยละ เกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกี่ยวกับเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น โดยจำแนกตามเพศ ระดับชั้น ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการสนับสนุนกิจกรรมทางในโรงเรียน โดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การแจกแจงความถี่ และร้อยละ เกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง (n=300)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	127	42.30
- หญิง	173	57.70
2. ระดับชั้น		
- ม. 1	100	33.33
- ม. 2	100	33.33
- ม. 3	100	33.34
3. ความสัมพันธ์ในครอบครัว		
- อยู่กับพ่อแม่	133	44.30
- อยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อแม่	91	30.30
- พ่อแม่หย่าร้างอยู่กับพ่อหรือแม่	56	18.70
- พ่อแม่หย่าร้างอยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่	20	6.70
4. การสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียน		
- มีตั้งแต่ 3 โครงการขึ้นไป	220	73.30
- มี 2 โครงการ	45	15.00
- มี 1 โครงการ	35	11.70

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนวัยรุ่น ส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 57.70 อยู่ในระดับชั้น ม.1 ม.2 และ ม.3 จำนวน 100 คนเท่ากันทุกชั้น คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีความสัมพันธ์ในครอบครัว คือ อยู่กับพ่อแม่ จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 44.30 และการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียน มีตั้งแต่ 3 โครงการขึ้นไป จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 73.30

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกี่ยวกับเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกี่ยวกับเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น (n=300)

เจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของ นักเรียนวัยรุ่น	จำนวน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านความรู้ความเข้าใจต่อหลักศีล 5	220	4.47	.658	ค่อนข้างมาก
2. ด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5	45	3.77	.282	ค่อนข้างมาก
3. แนวโน้มของพฤติกรรมต่อหลักศีล 5	35	4.50	.666	มาก
รวม	300	4.25	.433	ค่อนข้างมาก

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามมีเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.25 ซึ่งแสดงว่า นักเรียนมีเจตคติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เจตคติของนักเรียนวัยรุ่นอยู่ในระดับมาก คือ ด้านแนวโน้มของพฤติกรรมต่อหลักศีล 5 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ส่วนด้านความรู้ความเข้าใจต่อหลักศีล 5 และด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5 มีเจตคติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และ 3.77 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น โดยจำแนกตามเพศ ระดับชั้น ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการสนับสนุนกิจกรรมทางในโรงเรียน

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น จำแนกตามเพศ (n=300)

เจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น	ชาย N=127		หญิง N=173		t	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
	1. ความรู้ความเข้าใจต่อหลักศีล 5	4.47	.673	4.46		
2. อารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5	3.76	.273	3.79	.288	.858	.392
3. แนวโน้มของพฤติกรรมต่อหลักศีล 5	4.45	.728	4.53	.616	.948	.344
รวม	4.23	.462	4.26	.411	.608	.544

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีเพศต่างกัน มีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีเพศต่างกัน มีเจตคติไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น จำแนกตามระดับชั้น (n=300)

เจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น	ม.1 N=100		ม.2 N=100		ม.3 N=100		F	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
	1. ความรู้ความเข้าใจต่อหลักศีล 5	4.45	.595	4.41	.739	4.55		
2. อารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5	3.74	.191	3.78	.210	3.80	.397	.991	.373
3. แนวโน้มของพฤติกรรมต่อหลักศีล 5	4.47	.632	4.43	.762	4.59	.588	1.484	.228
รวม	4.22	.392	4.21	.489	4.31	.409	1.680	1.88

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับชั้นศึกษาแตกต่างกัน มีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับชั้นศึกษาแตกต่างกัน มีเจตคติด้านหลักศีล 5 ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น จำแนกตามความสัมพันธ์ ในครอบครัว (n=300)

เจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น	อยู่กับพ่อแม่ N=133		อยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อแม่ N= 91		พ่อแม่หย่าร้าง อยู่กับพ่อหรือแม่N=56		พ่อแม่หย่าร้าง อยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่N=20		F	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ความรู้ความเข้าใจต่อหลักศีล 5	4.51	.625	4.40	.698	4.50	.683	4.44	.631	.576	.631
2. อารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5	3.78	.246	3.82	.308	3.75	.317	3.61	.224	3.183*	.024
3. แนวโน้มของพฤติกรรมต่อหลักศีล 5	4.53	.622	4.45	.701	4.50	.730	4.46	.630	.272	.846
รวม	4.27	.412	4.22	.458	4.25	.453	4.17	.409	.478	.698

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกต่างกัน มีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกต่างกัน มีเจตคติด้านหลักศีล 5 ด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบเจตคติด้านหลักศีล 5 ด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5 ของนักเรียน
วัยรุ่น จำแนกตามความสัมพันธ์ในครอบครัว เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่

จำแนกตามความสัมพันธ์ ในครอบครัว		อยู่กับพ่อแม่	อยู่กับญาติที่ ไม่ใช่พ่อแม่	พ่อแม่หย่าร้าง อยู่กับพ่อหรือ แม่	พ่อแม่หย่าร้างอยู่กับ ญาติที่ไม่ใช่พ่อหรือ แม่
	\bar{X}	3.78	3.82	3.75	3.61
อยู่กับพ่อแม่	3.78	-	.037	.026	.172*
อยู่กับญาติที่ ไม่ใช่พ่อแม่	3.82		-	.062	.208*
พ่อแม่หย่าร้างอยู่ กับพ่อหรือแม่	3.75			-	.146*
พ่อแม่หย่าร้างอยู่ กับญาติที่ไม่ใช่ พ่อหรือแม่	3.61				-

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่อยู่กับพ่อแม่กับนักเรียนวัยรุ่นที่พ่อแม่หย่าร้างอยู่
กับญาติที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่ นักเรียนวัยรุ่นที่อยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อแม่กับนักเรียนวัยรุ่นที่พ่อแม่หย่า
ร้างอยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่ และนักเรียนวัยรุ่นที่พ่อแม่หย่าร้างอยู่กับพ่อหรือแม่กับนักเรียน
วัยรุ่นที่พ่อแม่หย่าร้างอยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่ มีเจตคติด้านหลักศีล 5 ด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อ
หลักศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์ใน
ครอบครัวที่แตกต่างกันคู่อื่น ๆ มีเจตคติด้านหลักศีล 5 ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น จำแนกตามการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียน (n=300)

เจตคติด้านหลักศีล 5 กับการปฏิบัติตนของ นักเรียนวัยรุ่น	ตั้งแต่ 3 โครงการขึ้นไป N=220		2 โครงการ N=45		1 โครงการ N=35		F	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
	1. ความรู้ความเข้าใจต่อ หลักศีล 5	4.47	.660	4.53	.621	4.38		
2. อารมณ์ความรู้สึกต่อ หลักศีล 5	3.79	.303	3.74	.211	3.74	.215	.923	.398
3. แนวโน้มของ พฤติกรรมต่อหลักศีล 5	4.49	.662	4.54	.685	4.46	.683	.176	.839
รวม	4.25	.430	4.27	.437	4.19	.457	.349	.706

จากตาราง 7 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียนต่างกัน มีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนวัยรุ่นมีเจตคติด้านหลักศีล 5 ไม่แตกต่างกัน ในทุกด้าน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของวัยรุ่น ที่จำแนกตามเพศ ระดับชั้น ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียน

สมมติฐานในการวิจัย

นักเรียนวัยรุ่นที่มีเพศ มีความสัมพันธ์ในครอบครัว มีการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนา ในโรงเรียนแตกต่างกัน มีเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวัน แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีขอบเขตของเนื้อหา ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ วัยรุ่นที่เป็นนักเรียนโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1,374 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ วัยรุ่นที่เป็นนักเรียนโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 300 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของ เครซี่ และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน จากนั้นจึงทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยการเทียบสัดส่วน ได้นักเรียนชั้นละ 100 คน จากนั้นจึงสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนวัยรุ่นเกี่ยวกับเพศ ระดับชั้นที่ศึกษา ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ๆ ละ 20 ข้อ โดยหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach, 1970: 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.946 เมื่อแยกเป็นรายด้าน ด้านความรู้ความเข้าใจต่อหลักศีล 5 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.946 ด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.946 และด้านแนวโน้มของพฤติกรรมพฤติกรรมต่อหลักศีล 5 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.944

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนเจตคติของวัยรุ่น ตามเกณฑ์ของ จอห์น ดับเบิลยู เบส (พระพิทยา เสวกพันธุ์, 2545: 10; อ้างอิงจาก John, W. Best. 1964) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายความว่า	มีเจตคติมาก
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายความว่า	มีเจตคติก่อนข้างมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายความว่า	มีเจตคติด้านกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายความว่า	มีเจตคติก่อนข้างน้อย
คะแนนเฉลี่ย 0.01 – 1.49	หมายความว่า	มีเจตคติน้อย

2. เปรียบเทียบเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น โดยจำแนกตามเพศ ระดับชั้น ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียน โดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) เสนอเป็นตารางพร้อมทั้งบรรยายประกอบตาราง การวิเคราะห์ทั้งหมดกระทำโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น สรุปผลการศึกษาค้นคว้า ได้ดังนี้

1. นักเรียนวัยรุ่นมีเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.35 ซึ่งแสดงว่า นักเรียนมีเจตคติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เจตคติของวัยรุ่นอยู่ในระดับมาก คือ ด้านแนวโน้มของพฤติกรรมต่อหลักศีล 5 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ส่วนด้านความรู้ความเข้าใจต่อหลักศีล 5 และด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5 มีเจตคติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และ 3.77 ตามลำดับ

2. นักเรียนวัยรุ่นที่มีเพศต่างกัน มีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับชั้นต่างกัน มีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ระดับชั้น ม.1 มีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวม มากกว่านักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ระดับชั้น ม.3 และวัยรุ่นที่อยู่ระดับชั้น ม.2 มีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวม มากกว่านักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ระดับชั้น ม.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับนักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับชั้นแตกต่างกันคู่อื่น ๆ มีเจตคติด้านหลักศีล 5 ไม่แตกต่างกัน

4. นักเรียนวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวต่างกัน มีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนวัยรุ่นมีเจตคติด้านหลักศีล 5 ด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่อยู่กับพ่อแม่กับนักเรียนวัยรุ่นที่พ่อแม่หย่าร้างอยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่ นักเรียนวัยรุ่นที่อยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อแม่กับนักเรียนวัยรุ่นที่พ่อแม่หย่าร้างอยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่ และนักเรียนวัยรุ่นที่พ่อแม่หย่าร้างอยู่กับพ่อหรือแม่กับนักเรียนวัยรุ่นที่พ่อแม่หย่าร้างอยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่ มีเจตคติด้านหลักศีล 5 ด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวที่แตกต่างกันคู่อื่น ๆ มีเจตคติด้านหลักศีล 5 ไม่แตกต่างกัน

5. นักเรียนวัยรุ่นที่มีการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียนต่างกัน มีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาค้นคว้าที่พบว่า นักเรียนวัยรุ่นมีเจตคติด้านหลักศีล 5 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมากนั้น เนื่องจากศีล 5 เป็นหลักการปฏิบัติตนอันเป็นข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและมีการเรียนการสอนในเรื่องความศรัทธาในศีล 5 ทั้งในครอบครัว วัดและโรงเรียนมาโดยตลอด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสกสันต์ ศิริวรรณ (2553 : 47-48) ที่ศึกษาพบว่า นักเรียนวัยรุ่นมีความศรัทธาในศีล 5 โดยรวมอยู่ในระดับชัดเจน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับชัดเจนแต่ด้านพูดพล่อยหลงไม่มีความจริงใจต่อกันมีค่าเฉลี่ยของความศรัทธาในศีล 5 สูงกว่าข้ออื่น ๆ และด้านการฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์กับด้านการดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน นอกจากนี้ เมื่อพิจารณารายด้าน ผลการศึกษาค้นคว้าก็พบว่า เจตคติของนักเรียนวัยรุ่นอยู่ในระดับมาก คือ ด้านแนวโน้มของพฤติกรรมพฤติกรรมต่อหลักศีล 5 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ส่วนด้านความรู้ความเข้าใจต่อหลักศีล 5 และด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5 มีเจตคติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และ 3.77 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะการเรียนรู้ต่อหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่นมีมาตั้งแต่เด็ก จึงทำให้มีการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกต่อ

หลักศีล 5 ที่ค่อนข้างเข้าใจเป็นอย่างดี แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับการงานวิจัยของเสารีย์ ตะโพนทอง และคณะ (2548: 65) ซึ่งได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนิสิตนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษารัฐบาลในกรุงเทพฯ พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องความหมายของศีล รวมทั้งยังสอดคล้องกับการงานวิจัยของนภาพร นิตินิรมย์ชัย (2548: 57) ซึ่งทำการศึกษารื่องพฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2548 จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันในระดับมาก โดยเฉพาะเพศหญิงมีพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามศีล 5 มากกว่าเพศชาย

2. จากการศึกษาค้นคว้าที่พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับชั้นต่างกัน มีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวมแตกต่างกัน แต่นักเรียนวัยรุ่นที่มีเพศ ความสัมพันธ์ในครอบครัว การสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียนแตกต่างกัน กลับมีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวมไม่แตกต่างกันนั้น แสดงให้เห็นว่า ระดับชั้นการศึกษาของนักเรียนวัยรุ่น มีผลต่อเจตคติด้านหลักศีล 5 ส่วนเพศ ความสัมพันธ์ในครอบครัว การสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียน ไม่มีผลต่อเจตคติด้านหลักศีล 5 ซึ่งสอดคล้องกับการงานวิจัยของ มนตรี คู่ควร (2548 : 78) ศึกษาเจตคติการปฏิบัติตามศีลข้อที่ 5 ของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พบว่า เพศ ขณะที่กำลังศึกษา การพักอาศัยในปัจจุบัน สถานภาพของบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติการปฏิบัติตามศีลข้อที่ 5 ในชีวิตประจำวัน ส่วนความรู้ความเข้าใจไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติการปฏิบัติตามศีลข้อที่ 5 ของนักศึกษาเช่นกัน และนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าศีลข้อที่ 5 เป็นข้อที่สำคัญมากเพราะถ้าละเมิดข้อนี้แล้ว จะทำให้ละเมิดข้ออื่นด้วย นอกจากนี้จะส่งผลการเรียนตกต่ำ ทำให้เสียสุขภาพเกิดโรคต่าง ๆ ตามมามากมาย เสียบุคลิกภาพ จิตใจไม่ปกติ อารมณ์แปรปรวนฉุนเฉียวได้ง่าย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนมีความเข้าใจ มีความรู้เกี่ยวกับศีล 5 และพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ซึ่งส่วนหนึ่งน่าจะเป็นผลจากความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับวัดในการสอนศีล 4 ให้แก่นักเรียน ดังนั้น ควรส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับวัดในสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาค้นคว้า

2.1 ควรศึกษากับนักเรียนทุกระดับชั้นโดยปรับข้อความของแบบสอบถามให้เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ในแต่ละระดับ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเจตคติด้านหลักศีล 5 ของนักเรียนวัยรุ่น

2.3 ควรวิจัยแบบบูรณาการเกี่ยวกับหลักสูตรการประยุกต์ศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง เล่มที่ 26.** พิมพ์ครั้งที่ 2. ในการฉลองรัชดาภิเษกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- _____. (2530). **พระไตรปิฎก ฉบับสยามรัฐ, เล่มที่ 11, ทิมนิกาย. ปาฏิภควรรค. ข้อ 228.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. (2541). **กรอบแนวคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย.** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). กรมสามัญศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์. **ความสัมพันธ์ระหว่าง คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม.** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- กฤษณา ตักดิ์ศรี. (2530). **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพฯ: นิยมวิทยา.
- ขวัญ เพียงหทัย. (2548). **ธรรมเอกเขนก.** กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่ ห้องเรียนหนังสือธรรม.
- จรรุวรรณ นิพพานนท์. (2542). **พฤติกรรมศาสตร์ พฤติกรรมสุขภาพในงานสาธารณสุข.** กรุงเทพฯ: ดราฟแมนเพรส.
- จิราภรณ์ อาระยั้งสฤษฏ์. (2539). **การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม.** เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2532). **มหาจุฬาย ในอดีต. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์.**
- ชมรมสนทนากรรมสโมสรการไฟฟ้านครหลวง. (2550). **แสงส่องใจ .** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บุรพาสาส์น (1991).
- โชติ จินตแสวง. (2541). **คุณค่าของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมไทย ในทัศนะของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินฎยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.**
- ดำรง ประเสริฐกุล. (2542). **ความเป็นครู. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.**
- ชนิต อยู่โพธิ์. (2540). **อาหิสงส์ศีล 5 บัญญัติสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**
- ธำรง ชูทัพ; และ บัญชา อึ้งสกุล. (2531). **ความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับปัญหาจากตัวครูที่นักเรียนประสบในจังหวัดสตูล. วารสาร การศึกษา. 18 (2): 5.**
- นนท์ ธรรมสถิตย์. (2532). **พระพุทธศาสนาและคณะสงฆ์ไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ เอ็ดดิสัน.**

- นพมาศ อึ้งพระ (ธีรเวคิน). (2546). **ทฤษฎีบุคลิกภาพและการปรับตัว**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นภาพร นิตติกรรมชัย. (2548). รายงานการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2548 จังหวัดอุบลราชธานี. ม.ป.ท.
- บุลยา. (2552). **บทรอยทางแห่งธรรมจากพุทธทาสถึง ว.วชิรเมธี**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ สุขภาพใจ บริษัท ตาตา พับลิเคชั่น.
- ประเทือง ภูมิภักตราคม. (2540). **การปรับพฤติกรรม : ทฤษฎีและการประยุกต์**. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮ้าส์.
- ประไพ มุ่งจำกัด. (2538). การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดโพธิ์ผักไผ่ (เวชพันธ์อนุสรณ์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ปราณี रामสูตร. (2542). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: เจริญกิจ.
- ปรีชา คัมภีร์ปรกรณ์. (2532). **การจัดการโรงเรียนประถมศึกษา**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช.
- ปรีชา วิหคโต และคณะ. (2532). **จิตวิทยากับพฤติกรรมวัยรุ่น**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช.
- ปิ่นณวัฒน์. (2550). **ปฏิทิน 100 ปี พ.ศ. 2468-2568 คัมภีร์พยากรณ์คู่บ้าน**. กรุงเทพฯ: ไพลิน.
- ปัทมา ผาดจัดทีก, สยาม ดำปรีดา และอำไพ หมิ่นสิทธิ์. (2551). รายงานการวิจัยเรื่อง **พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี**.
- ปิ่น มุกกันต์. (2505). **คำบรรยายพุทธศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คลังวิทยา.
- _____. (2514). **แนวสอนธรรมะตามหลักสูตรมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระเกษม อาจิณณสีโล. (2552). **วิธีสร้างบุญที่ได้ผลเร็ว เบิกง่าย บุญกุศล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ โอเชียน เอ็กซ์เพรส.
- พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาจันทบุรีนฤนาท. (2513). **ปทานุกรมบาลี-ไทย-อังกฤษ-สันสกฤต**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดศิวพร.
- พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2535.

- พระเทพเวที (ประยูรย์ ปยุตโต). (2531). **ธรรมบุญชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 77. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อมรินทร์ พรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- _____. (2532). **พุทธศาสนากับสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง. พิมพ์ครั้งที่ 2.
- _____. (2536). **พุทธศาสน์กับชาติไทย**. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2546). **คำวัต**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เลี้ยงช้าง.
- _____. (2548). **พจนานุกรมเพื่อการศึกษาศาสนาพุทธศาสน์ ชุด คำวัต**. กรุงเทพฯ: วัดราชโอรสาราม
- พระธรรมปิฎก (ประยูรย์ ปยุตโต). (2540). **พระพุทธศาสนาในอาเซียน**. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- _____. (2538). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2543). **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาทรงวุฒิ ชูพิน. (2548). **ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องศีล 5 ของผู้กระทำความผิดในเรือนจำกลางจังหวัดสุราษฎร์ธานี**. สารนิพนธ์ (ศศ.ม.) มหาวิทยาลัยเกริก.
- พระราชธรรมนิเทศ. (ระแบบ วิฑิตญาโณ). (2536). **ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2532). **พุทธศาสนากับสังคมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- _____. (2552). **พุทธธรรม, ฉบับปรับปรุงและขยายความ**, พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด.
- _____. (2552). **ภูมิธรรมชาวพุทธ**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก.
- พระพิทยา เสวกพันธ์. (2545). **การนับถือพระพุทธศาสนาและชีวิตที่ดีในสังคมไทย :**
กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศาสนาเปรียบเทียบ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระภาสิต สุขวรรณดี. (2547). **การรักษาศีล 5 ของนักศึกษาคณะศกสมทบ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยในพระราชูปถัมภ์**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระภาสกร ภูริวฑฒโน. (2550). **ผลบุญคือกำไรชีวิต** พิมพ์ครั้งที่ 14. เชียงใหม่: โรงพิมพ์นันทพันธ์ เชียงใหม่.
- พระราชธรรมนิเทศ (ระแบบ วิฑิตญาโณ). (2536). **ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

- ไพโรจน์ คุ่มไพโรจน์. (2539). ตามรอยบาทพระศาสดา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสภา.
- มนตรี คู่ควร. (2548). รายงานการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการปฏิบัติตามศีลข้อที่ 5 ของ
นักศึกษาศาสน์เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง”. ม.ป.ท.
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2542). **PC 263: จิตวิทยาสังคมเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2552). **หลักสูตรที่ควรนำไปปฏิบัติ**. สงขลา: มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2547). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อมวลชน**. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มาลี ฤทธิรักษา. (2531). ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ
กับนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพในจังหวัดสุราษฎร์ธานี.
วารสารวิจัยทางการศึกษา. 18 (3) : 90 – 104.
- รัชนี ชังชู. (2538). การจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาจริยธรรมและความสามารถด้านทักษะ
ของนักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนปราโมชย์วิทยา รามอินทรา. วิทยานิพนธ์
ศษ.ม. (บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ราชบัณฑิตยสถาน.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ:
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- ลักขณา สริวัฒน์. **จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2544.
- ลือชา ธรรมวินัยสถิต. (2539). **มนุษย์กับสังคม**. เพชรบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ว.วชิรเมธี. วุฒิชัย และธีระศักดิ์ กำบรรณรักษ์. (2551). **เชื่อ ! เรื่องใหญ่ที่สุดในโลก**. พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพฯ: PC.printtenech.Co.,Ltd.
- วศิน อินทสระ. (2549). **พุทธจริยศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมดา.
- วันดี วราวิทย์. (2526). **ความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติตนของมารดา**. กรุงเทพฯ: วารสาร
สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.
- วิทย์ วิศทเวทย์ และเสถียรพงษ์ วรรณปก. (2533). **ส049 พระพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
อักษรเจริญทัศน์.
- วุฒิเลิศ เทวกุล, (2540). **เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). **จิตวิทยาสังคม: ทฤษฎีและปฏิบัติการ**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศิราณี อินทรหนองไผ่. (2546). **พฤติกรรมสุขภาพและการส่งเสริมสุขภาพ**. มหาสารคาม: อภิชาติ
การพิมพ์

- ส. ศิวลักษณ์. (2525). **ทัศนะการศึกษา**. กรุงเทพฯ: แสงรุ่งการพิมพ์.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2532). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์.
- สนิท สมัครการ. (2539). **ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย วิเคราะห์เชิง-มานุษยวิทยา**.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สมใจ ลักษณะ. (2547). **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สมเด็จพระพรยาวชิรญาณวโรรส (2535). **หนวโกวาท**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ:
มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์. (2542). **คำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนา**.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สมพงษ์ สมภักดี. (2536). **ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(บริหารการศึกษา) มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมสุดา ภูพัฒน์; และคณะ. (2543). **ผลกระทบของโครงการปลูกฝังศีลธรรมด้วยการสอบ
ปัญหาธรรมะ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมเด็จพระญาณวโรดม. (2550). **แผนชีวิต**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2538). **ความจริงที่ต้องเข้าใจ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหา
มกุฏราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. (2543). **ชีวิตจะเป็นสุขได้
อย่างไร**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2550). **วิธีสร้างบุญบารมี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เม็ดทราย.
- _____. (2551). **หลักพื้นฐานของพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เม็ดทราย.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2534). **หนวโกวาท(ฉบับประชาชน)**. พิมพ์
ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2546). **ทฤษฎีและเทคนิค : การปรับพฤติกรรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมร ทองดี. (2542). **เอกสารการสอนชุดวิชามนุษยกับสังคม**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช
- สมาคมศูนย์ค้นคว้าทางพระพุทธศาสนา. (2521). **พระวิสุทธิมคค์ พระคัมภีร์ประจำครอบครัวชาว
พุทธ**. กรุงเทพฯ: สมาคมศูนย์ค้นคว้าทางพระพุทธศาสนา.
- สังคม ตัดโส. (2541). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติด**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. (2546). **จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและการประยุกต์**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเรชั่น

- สุจิตรา พลภาณุมาศ. (2543). **ทัศนคติต่อวิชาบังคับพื้นฐานภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะ
วิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุชา จันท์เอม. (2536). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุชาดา มะโนทัย. (2539). **การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาโภชนาการ.
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2550). **พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน**. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุณีย์ กัลยะจิตร. (2548). **รายงานการวิจัยเรื่อง “การนำศีล 5 มาใช้ในชีวิตประจำวันของ
เยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา”**. ภาควิชาสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุโท เจริญสุข. (2545). **เกร็ดจิตวิทยาประยุกต์ สำหรับครูและนักเรียนครู**. กรุงเทพฯ: โอเดียน
สโตร์.
- สุรางค์ โคว์ตระกูล. (2544). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรีย์ มีผลกิจและวิเชียร มีผลกิจ. (2525). **พระพุทธกิจ 45 พรรษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
คอมฟอร์ม.
- สุวรีย์ ศิริโภคการภิรมย์. (2546). **การวิจัยทางการศึกษา**. ลพบุรี: ฝ่ายเอกสารการพิมพ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- เสกสันต์ ศิริวรรณ. (2553). **ความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น**. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. (สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว). บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสถียร โพธิ์นันทะ. (2535). **ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ฉบับมุขปาฐะ เล่ม 2**. กรุงเทพฯ:
มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- เสาวรีย์ ตะโพนทอง และคณะ (2548). **พฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนิสิต
นักศึกษา สถาบันอุดมศึกษารัฐบาลในกรุงเทพมหานคร**. การประชุมวิชาการ.
- แสง จันท์งาม. (2525). **ศาสนศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2526). **การสำรวจฐานะทางเศรษฐกิจของครู**. วารสารการวิจัยทาง
การศึกษา. 20(1): 5 – 7.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, “ประมวลคำสอนจากคติธรรมคำสอนขององค์ท่านพระ
อาจารย์มั่น ภูริทัตโต”. www.onab.go.th/index.php?option. 2 มี.ค. 2554.

- อธิษฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล. (2549). การรักษาศีลห้าของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน กรณีศึกษา เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อลงกรณ์ ปรีวุฒิพงศ์. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับการรับรู้ข่าวสาร วัฒนธรรมไทย ของนักเรียนมัธยมปลายในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Astor, Ron Avi.; Meyer, Heather Ann; & Behre, William J. (1999). **Unowned Places and Times : Maps and Interviews about Violence in High Schools**. American Education Research Journal. 36(1): 3 – 42.
- Bandura. A. & Walters. R. (1963). **Social Learning and Personality Development**. New York : Holt. Rinehart & Winston.
- Bandura. A. Grusec. J.E.. & Men Love. F.L.(1967). **Vicarious extinction of avoidance behavior**. Journal of Personality and Social Psychology.
- Bandura. A. & Perl off. B. (1967). Relative efficacy of Self-monitored and externally imposed reinforcement systems. Request for inclusion of an additional item in the agenda of the fifty-fourth session in United Nations (12 November 1999). **International recognition of the Day of Vesak**. Retrieved on May 7. 2009.
- Bloom, B.S. (1975). **Taxonomy of Education**. David McKay Company Inc. : New York.
- Cronbach, L. J. (1970). **Essentials of Psychological testing (3rd ed.)**. New York: Harper.
- G. Stanley Hall. (1911). **The American journal of psychology**. Edward Bradford Titchener: University of Illinois Press.
- Kinsey, Alfred Charles. (1949). **Sexual behavior in the human male**. Philadelphia: W.B. Saunders Co.
- Krejcie, Robert V. and Daryle W . Morgan. (1970,). **Determining Sample Size for Research Activities Education and Psychological Measurement**. November, 607 – 609.
- Schwartz, N. E. (1975). **Nutritional knowledge, attitude and practice of high school graduated**. Journal of The American Dietetic Association, 66, 25-3.
- Secord, Paul F. and Backman, Carl W. (1964). **Social Psychology**. New York: Mc Graw-Hill Book Co.
- Wesak (Buddha Day). (2009). **First Full Moon in May** - around 20th May 2009. BBC Schools - Buddhism. Retrieved on May 7. 2009.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี

อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนว
และจิตวิทยาศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง

อาจารย์ประจำ ภาควิชาการแนะแนวและ
จิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ ดร.รณิดา เขยชุ่ม

อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและ
วิจัยทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข
หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถาม

ที่ ศธ 0519.12/๕๗๓ |

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒ | พฤศจิกายน 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนกุนทรธารามวิทยาคม

เนื่องด้วย พระสุข สุขสำราญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น” โดยมี อาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณี นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้สถานที่เพื่อขอให้นักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้น ปีที่ 1 - 3 ในชั้นเรียนวิชาแนะแนวอาชีพ หรือเพื่อการศึกษาต่อ จำนวน 300 คน ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนธันวาคม 2555 ถึงเดือนมกราคม 2556

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาให้ พระสุข สุขสำราญ ได้เก็บข้อมูล เพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 086-047-5206

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การศึกษาเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น

คำชี้แจง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับเป็นข้อมูลและแนวทาง สำหรับผู้วิจัย ผู้บริหารโรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ข้อมูลที่ได้จะแปลผลการวิจัยในภาพรวม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลรายฉบับนี้เป็นความลับและใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยนี้เท่านั้น ไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่ประการใด

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

พระสุข สุขสำราญ

นักศึกษานิเทศศาสตร์ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง

2. ระดับชั้น ม. 1 ม. 3

ม. 2

3. ความสัมพันธ์ในครอบครัว

อยู่กับพ่อแม่

อยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อแม่

พ่อแม่หย่าร้างอยู่กับพ่อหรือแม่

พ่อแม่หย่าร้างอยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น

ส่วนที่ 1 เจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในการช่องที่ตรงกับเจตคติของท่าน

5 หมายถึง ข้อความนั้นมีระดับเจตคติในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง ข้อความนั้นมีระดับเจตคติในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง ข้อความนั้นมีระดับเจตคติในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง ข้อความนั้นมีระดับเจตคติในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง ข้อความนั้นมีระดับเจตคติในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ด้านความรู้ความเข้าใจต่อหลักศีล 5 หมายถึง ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับ

องค์ประกอบที่จะทำให้ประพฤติอยู่ในศีล 5 องค์ประกอบที่จะทำให้ประพฤตินอกศีล 5 ประโยชน์ของการประพฤติในศีล 5 และโทษหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นหากไม่ประพฤติในศีล 5 ซึ่งเมื่อว่าตามรายชื่อของศีล 5 สามารถจำแนกได้ดังนี้คือ

ศีลข้อที่ 1 การไม่ฆ่าสัตว์ หมายถึง ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบที่จะทำให้ประพฤติดังศีลข้อที่ 1 ตลอดถึงเข้าใจเกี่ยวกับโทษหรือความผิดที่จะเกิดขึ้นหากกระทำผิดในศีลข้อที่ 1 ว่าสัตว์ที่ถูกฆ่ามีคุณประโยชน์มากก็มีโทษมาก หากสัตว์ที่ถูกฆ่ามีคุณประโยชน์น้อยก็มีโทษน้อย ขณะเดียวกันหากมีเจตนาในการฆ่ารุนแรงก็มีโทษมาก หากมีเจตนาในการฆ่าไม่รุนแรงหรือน้อยก็มีโทษน้อย นอกจากนี้ยังรู้และเข้าใจว่าการเบียดเบียนเป็นต้นเหตุแห่งความชั่วทั้งหลาย จิตใจจะเศร้าหมอง เป็นทุกข์ เกิดความวิตกกังวล ทำให้เกิดความเดือดร้อนทั้งแก่ตนเองและแก่คนรอบข้าง หากไม่คิดเบียดเบียนชีวิตสัตว์จะเป็นผู้มีจิตใจอ่อนโยน ในทางตรงกันก็มีความเข้าใจว่าการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคมเป็นสิ่งที่มนุษย์พึงกระทำต่อกันและต่อสัตว์

ศีลข้อที่ 2 การไม่ลักขโมย คือ ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับศีลข้อที่ 2 ว่าจะต้องงดเว้นจากมิจฉาชีพทุกชนิด เช่น ลัก ฉ้อ โกง ฉกชิง วิ่งราว การใช้อำนาจของตนโดยมิชอบยึดถือเอาสมบัติอันอยู่ในสิทธิครอบครองของผู้อื่นเพื่อให้มาเป็นของตนเอง ตลอดถึงรู้และเข้าใจถึงโทษหรือความผิดที่เกิดขึ้นจากการไม่ประพฤติดังในศีลข้อที่ 2 ว่า หากของที่ลักขโมยนั้นเป็นของเล็กก็มีโทษน้อย หากของที่ลักขโมยนั้นเป็นของใหญ่ก็มีโทษมาก หากสิ่งของนั้นเจ้าของมีพระคุณอย่างมากต่อผู้ลักขโมยก็มีโทษมาก หากสิ่งของนั้นเจ้าของมีพระคุณต่อผู้ลักขโมยน้อยก็มีโทษน้อย นอกจากนี้ยังหมายถึงการรู้ที่จะเคารพในสิทธิแห่งการครอบครองทรัพย์สินของบุคคลอื่นของบุคคลอื่นที่เขาหามาได้ด้วยความสุจริตยุติธรรม

ศีลข้อที่ 3 การไม่ประพฤติดังในกาม คือ ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับศีลข้อที่ 3 ว่า เว้นจากการประพฤติดังในทางกาม คือ การล่วงละเมิดในสตรีหรือบุรุษผู้เป็นภรรยาหรือสามีของผู้อื่นหรือเป็นบุคคลต้องห้ามด้วยเหตุผลใด ๆ ผู้ที่ถูกข่มขืนย่อมไม่เสียศีล ข้อกาเมสุมิฉาจาร เพราะไม่มีความสมัครใจ และไม่มีความพยายามในการเสพ ผู้หลับไม่รู้สีกตัวก็ไม่ผิดเหมือนกัน ตลอดถึงรู้และเข้าใจถึงโทษหรือความผิดที่เกิดขึ้นจากการไม่ประพฤติดังในศีลข้อที่ 3 คือ ทั้งส่วนที่เป็นบาปกรรมทั้งส่วนที่เกาะอยู่กับจิตของผู้กระทำ และส่วนอันจะนำผู้ประพฤติดังนั้นไปสู่อบายภูมิในภพหน้า นอกจากโทษดังกล่าวแล้ว ยังมีโทษทางสังคมอีก คือ ผู้ประพฤดิล่วงเือง ๆ ซึ่งกาเมสุมิฉาจารย่อมถูกบัณฑิตติเตียน ถูกสังคมของผู้ดีรังเกียจ กินแหนง ไม่ไว้ใจ ไม่อยากคบหาสมาคมด้วย และไม่ยอมให้ลูก เมีย ญาติ พี่น้องคบหาเกี่ยวข้องกับ เพราะเกรงจะเกิดอนาจารกรรมขึ้น เกรงจะมีผลสะท้อนมา ทำให้ครอบครัวของเขาแตกแยกกัน

ศีลข้อที่ 4 การไม่กล่าวคำเท็จ คือ ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับศีลข้อที่ 4 ว่า เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดุบายให้แตกความสามัคคี พูดคำหยาบคาย พูดด้วยวาจาที่ควรพูด และพูดมีประโยชน์ ไม่พูดเท็จ ตลอดถึงรู้และเข้าใจถึงโทษหรือความผิดที่เกิดขึ้นจากการไม่ประพฤติดังในศีลข้อที่ 4 ซึ่งมีโทษคือ ทำให้ขาดความเชื่อถือ ผู้กล่าวเท็จเือง ๆ ย่อมเป็นที่ดูหมิ่นของผู้อื่น ไม่มีใครเชื่อถือถ้อยคำ แม้จะพูดจริงในบางครั้ง คนอื่นก็เหมาเอาว่า กล่าวเท็จเหมือนกัน ผู้ที่กล่าวคำเท็จเป็นคนขลาด กล่าวคือ ไม่เผชิญหน้ากับความจริง จึงต้องหลบเลี่ยงความจริง เมื่อได้กล่าวเท็จแล้วก็ต้องคอยประดิษฐ์เรื่องเท็จอยู่ร่ำไป เพื่อให้คนจับไม่ได้ ต้องลำบาก เพราะคอยจดจำเรื่องคำ

เท็จ และยังต้องหวาดระแวงห่วงเกรงอยู่เสมอ ไม่มั่นคง ทำทางไม่สง่าผ่าเผย คำเท็จทำให้คนไร้เกียรติยศ

ศีลข้อที่ 5 การไม่เสพเครื่องดองของเมาหรือเสพสารเสพติดชนิดต่าง ๆ คือ ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับศีลข้อที่ 5 ว่า เว้นขาดจากการเสพสิ่งมีนเมาให้โทษทุกชนิด อันเป็นสาเหตุของการขาดสติในการทำกิจกรรมหรือภารกิจต่าง ๆ และกลายเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงทางสังคมด้วย ตลอดถึงรู้และเข้าใจถึงโทษหรือความผิดที่เกิดขึ้นจากการไม่ประพฤติตนในศีลข้อที่ 5 ว่า เมื่อดื่มเข้าไปแล้วเกิดการทะเลาะบาดหมางกัน เป็นบ่อเกิดแห่งโรค ปัญญาเสื่อมถอยหรือพิการทางปัญญา เสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติยศ ถ้าไม่ดื่มจะมีสติตั้งมั่นอยู่ทุกเมื่อ มีปัญญาดีมีความรู้มาก ไม่ประมาทในชีวิต ไม่ตระหนี่ ไม่โกรธง่าย ฉลาดในสิ่งที่เป็นประโยชน์และสิ่งที่เป็นโทษ มีความเห็นถูกต้อง ไม่บ้าหน้าลาย ไม่ริษยาใคร

ที่	รายการ	ระดับเจตคติ	
		ถูก	ไม่ถูก
1	แค่พยายามฆ่าสัตว์ ก็ถือว่าผิดศีลข้อ 1 แล้ว		
2	การฆ่าสัตว์ใหญ่มีโทษมากกว่าฆ่าสัตว์เล็ก		
3	การเบียดเบียนสัตว์จิตใจจะเศร้าหมอง เป็นทุกข์		
4	ถ้าไม่เบียดเบียนชีวิตสัตว์จะเป็นผู้มีจิตใจอ่อนโยน		
5	สิ่งของนั้นเป็นของคนอื่นแล้วลักขโมยมาเป็นของตนเองก็ผิดศีลข้อ 2 แล้ว		
6	แค่พยายามลักขโมยแต่ยังไม่ได้สิ่งของที่ต้องการก็ถือว่าผิดศีลข้อ 2 แล้ว		
7	ถือเอาของเพื่อนมาโดยไม่บอกกล่าว ก็ผิดศีลข้อ 2 แล้ว		
8	การลักขโมยสิ่งของผู้มีพระคุณต่อเราสำเร็จก็ผิดศีลข้อ 2 แล้ว		
9	การที่หนุ่มสาวแค่หอมแก้มกัน จูบกัน ก็ผิดศีลข้อ 3 แล้ว		
10	แค่พยายามมีเพศสัมพันธ์กัน ก็ผิดศีลข้อ 3 แล้ว		

ที่	รายการ	ระดับเจตคติ	
		ถูก	ไม่ถูก
11	ผู้ที่ถูกข่มขืนและไม่มีควมสมัครใจ ผิดศีลข้อ 3 แล้ว		
12	การอยู่กินกันโดยไม่แต่งงาน ก็ผิดศีลข้อ 3		
13	การพูดโกหก พูดเท็จ ก็ผิดศีลข้อ 4 แล้ว		
14	การพูดคำหยาบ ก็ผิดศีลข้อ 4 แล้ว		
15	การพูดยุแหย่ให้แตกความสามัคคี ก็ผิดศีลข้อ 4 แล้ว		
16	การพูดเท็จ เป็นคนขลาด ไม่เผชิญหน้ากับความจริง ต้องคอยจำเรื่องเท็จ		
17	แค่ดื่มเหล้าให้เลยลำคองลงไปก็ผิดศีล 5		
18	แค่พยายามดื่มสุรา ก็ถือว่าผิดศีลข้อ 5 แล้ว		
19	การดื่มสุรา ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง		
20	การดื่มสุรา ทำให้บั่นทอนปัญญา		

ด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5 หมายถึง ความรู้สึกภายในหรือสิ่งเร้าภายนอกที่กระตุ้นให้นักเรียนวัยรุ่นเกิดแรงจูงใจ ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมรักษาศีล 5 หรือไม่รักษาศีล 5 เช่น มีความพึงพอใจที่รักษาศีล 5 ก็จะรักษาศีลเองโดยไม่ต้องมีใครมาบังคับ มีอารมณ์โกรธก็จะทำผิดศีล 5 ได้อย่างรวดเร็ว มีความกลัวว่าลักษณะของคนอื่นต้องเป็นบาป ก็จะไม่กล้าทำ มีต้นแบบที่เป็นพ่อแม่รักษาศีล 5 แล้วประสบความสำเร็จเจริญรุ่งเรืองก็จะกระทำตาม

ที่	รายการ	ระดับเจตคติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ฉันไม่กล้า ตะสุนัข ดีแมว					
2	ฉันไม่กล้าสังฆาคน					
3	ฉันไม่คิดทำร้ายใคร					
4	ฉันรู้สึกเอ็นดูสัตว์					
5	ฉันไม่หยิบฉวยเอาของคนอื่นโดยไม่ได้อนุญาต					
6	ฉันไม่กล้าหยิบฉวยของผู้อื่นทั้งต่อหน้าและลับหลัง					
7	ฉันไม่กล้าสับเปลี่ยนของที่ด้อยกว่าเพื่อให้ได้ของที่ดีกว่า					
8	ฉันไม่กล้าเอาของคนอื่นที่เคยมาโดยไม่บอกกล่าว					
9	หากมีแฟน ฉันไม่คิดเลยเถิดถึงขั้นมีอะไรกัน					
10	ฉันกลัวว่าถ้ามีเพศสัมพันธ์กันในวัยเรียน ทำให้หมดอนาคตในการเรียน					
11	ฉันกลัวว่า การจูบกันกับแฟน ทั้งที่ยังไม่แต่งงาน ถือว่าทำผิดศีลข้อ 3					
12	ฉันไม่กล้าอยู่กินกันก่อนแต่งงาน					
13	ฉันไม่กล้าพูดโกหก พูดเท็จ กับพ่อแม่หรือคนอื่น					
14	ฉันกลัวว่าถ้าพูดโกหก พูดเท็จ					
15	ฉันไม่กล้าพูดเรื่องไม่จริง ให้เป็นเรื่องจริง เพื่อให้มีคนเชื่อ					

ที่	รายการ	ระดับเจตคติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
16	ฉันไม่กล้าพูดเท็จ พูดโกหกเพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์					
17	ฉันกลัวว่า ดิฉันเหล้าแล้ว เป็นการผิดศีลข้อที่ 5					
18	ฉันไม่กล้าชักชวนเพื่อนไปเที่ยวกลางคืนเพื่อดื่มสุรารัน					
19	ฉันไม่กล้าทดลองเสพยาเสพติด จะทำให้ผิดศีล และผิดกฎหมาย					
20	ฉันไม่กล้าดื่มสุราและยาเสพติด เพราะว่าร่างกายสติปัญญา อารมณ์ มีแต่เสื่อมถอย					

ด้านแนวโน้มของพฤติกรรมพฤติกรรมต่อหลักศีล 5 หมายถึง การแสดงออกด้านการกระทำของนักเรียนเกี่ยวกับศีล 5 เช่น มีความตระหนักรู้ว่าสิ่งนี้ดีสิ่งนี้ชั่ว มีสติอยู่เสมอ คิดถึงผลของการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่จะตามมาในอนาคต ไม่รังแกเบียดเบียนคนอื่นหรือสัตว์อื่น ๆ ยินดีกับสิ่งของเครื่องใช้ที่ตนเองมีอยู่ ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย ไม่หยิบหรือเอาสิ่งของของผู้อื่นไปใช้ส่วนตัว ไม่ทำตัวในเชิงชู้สาวในโรงเรียน พยายามที่จะไม่โกหกคนอื่น และพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งมีนเมาเช่น เบียร์ เหล้า เป็นต้น ตลอดจนสิ่งเสพติดทุกชนิด

ที่	รายการ	ระดับเจตคติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	หากฉันเห็นสุนัขโดนรถชนฉันจะพาไปรักษา					
2	ฉันพยายามที่จะไม่ทานเนื้อสัตว์ เพราะถือว่าเป็นการไม่เบียดเบียนสัตว์					
3	ฉันไม่เคยสนับสนุนหรือเห็นด้วยกับการฆ่าสัตว์ที่โรงฆ่าสัตว์					
4	แม้ยุ่งกั๊ดแค่บัด ๆ ให้บินหนีไป					
5	ฉันพยายามหลีกเลี่ยงที่จะไม่คบเพื่อนติดการพนัน					

ที่	รายการ	ระดับเจตคติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6	ถึงจะเยาะเย้ยว่ายากจน ก็เลือกที่จะไม่ลักขโมยมือถือของใคร					
7	ฉันก็จะพยายามหลีกเลี่ยงไม่ยุ่งเกี่ยวกับเพื่อนที่มีนิสัยลักขโมย					
8	ฉันไม่เคยมีความสุขเลย ถ้าฉันต้องอยู่ร่วมกับเพื่อนที่ชอบลักขโมยของคนอื่น					
9	หากมีแฟน ฉันจะทำให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม					
10	หากมีโอกาสฉันจะไม่ไปเที่ยวกลางคืนกับแฟนสองต่อสอง					
11	ฉันเลือกที่จะไปไหนกับแฟนโดยมีเพื่อน ๆ ไปด้วย					
12	ฉันเลือกที่จะมีแฟนคนเดียว					
13	ฉันจะไม่โกหกพ่อแม่					
14	หากกลับบ้านผิดเวลา ฉันจะพูดความจริงกับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง					
15	ฉันเลือกที่จะบอกคุณครู ถ้ารู้ว่าเพื่อนกำลังพูดโกหกกับคุณครู					
16	ฉันพยายามที่จะพูดความจริงทั้งต่อหน้าและลับหลัง					
17	ฉันพยายามไม่ดื่มสุราในขณะที่ฉันเป็นนักเรียน					
18	ฉันไม่ทำตามแน่นอน แม้เห็นพ่อแม่ดื่มเหล้า					
19	ฉันพยายามไม่ไปเที่ยงกลางคืน					
20	แม้เพื่อน ๆ ดื่มเหล้ากัน ฉันก็ไม่ทำตาม					

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียน

ที่	รายการ	ระดับเจตคติ	
		มี	ไม่มี
1	โรงเรียนมีการสนับสนุนโครงการพัฒนาเยาวชนภาคฤดูร้อน		
2	โรงเรียนมีการสนับสนุนโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน		
3	โรงเรียนมีการสนับสนุนโครงการประกวดเรียงความธรรมะ		
4	โรงเรียนมีการสนับสนุนโครงการค่ายศีลธรรม		
5	โรงเรียนมีการสนับสนุนโครงการปลูกฝังศีลธรรมแก่วัยรุ่นด้วยการปฏิบัติกัมมัฏฐาน		
6	โรงเรียนมีการสนับสนุนโครงการจัด پایคดีธรรมในโรงเรียน		
7	โรงเรียนมีการสนับสนุนโครงการจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน		
8	โรงเรียนมีการสนับสนุนโครงการตอบปัญหาธรรมะ		
9	โรงเรียนมีการสนับสนุนโครงการเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา		
10	โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงตนเป็นพุทธมามกะ		
11	โรงเรียนมีกิจกรรมบรรพชาอุปสมบทหมู่ภาคฤดูร้อน		
12	โรงเรียนมีโครงการบัณฑิตอาสาพระปริยัติธรรม		
13	โรงเรียนมีโครงการบัณฑิตอาสาฟื้นฟูจริยธรรมของเยาวชน		
14	โรงเรียนมีโครงการบัณฑิตอาสาพัฒนาชุมชน		

ที่	รายการ	ระดับเจตคติ	
		มี	ไม่มี
15	โรงเรียนมีโครงการต้นกล้าพระพุทธศาสนา		
16	โรงเรียนโครงการยกย่องเยาวชนดีเด่น ด้านศาสนา		
17	โรงเรียนมีโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต		
18	โรงเรียนจัดกิจกรรมสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา		
19	โรงเรียนมีโครงการวิถีพุทธ		
20	โรงเรียนมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรเรื่องพระพุทธศาสนา		

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อชื่อสกุล	พระสุข สุขสำราญ
วัน เดือน ปี เกิด	12 พฤศจิกายน 2513
สถานที่เกิด	25/1 หมู่ที่ 13 ตำบลปากน้ำแหลมสิงห์ อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี 22130
ที่อยู่ปัจจุบัน	88 วัดกุนนทีรุทธาราม ซอยอินทามระ59 ถนนสุขุทธิสาร แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร 10400
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2520	ประถมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนวัดท่าเขา จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2526	มัธยมศึกษาตอนต้น จาก โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2529	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (การบัญชี) จาก โรงเรียนพาณิชย์การราชดำเนิน กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2547	ปริญญาตรี การศึกษาระดับบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมราชา (มสธ.) จังหวัดนนทบุรี